

GALIMYBIŲ RIBOS

PEKINO - WASHINGTONO SANTYKIAMS KINTANT

Prezidento Nixono ketvirtadienio vakaro sensacingas pranešimas apie savo būsimą kelią į Raudonosios Kinijos sostinę Pekiną gali sukelti įvairiausių minčių ir spekuliacijų apie ateitį. Pesimistai, kurie visoje demokratinių Vakarų ir komunistinio bloko santykių eigoje negali išvengti nieko kito kaip tik nuolatinius Vakarų pralaimėjimus bei amžinus nusileidimus, ir dabar galėtų piktai sušukti: "Nenorėdami išduoti komunizmui vien pietinį Vietnamą, amerikiečiai dabar priedui dar duoda Taiwaną (Formozą), kuris veda didesnę užsienio prekybą, negu R. Kinija."

Negali sakyti, kad tokiame pasakyme nebūtų nė krislo tiesos. Ir kaip dažnai iki šiol, pesimistai ir toliau gali pasirodyti teisūs. Iš kitos pusės, prezidento Nixono noras surasti kokią "mondus vivendi" su dabartiniais Kinijos valdovais, buvo gudrus politinis žygis, kuris eventualiai gali padėti išspręsti ir Vietnamo problemą ir santykiams su Sovietų Sąjunga.

Kaip tik Pekinas pradėjo savo "ping-pongo" diplomatiją ar, jei norite, "šypsenos ofensyvą", kuri faktinai buvo atsakymas į tam tikrus Washingtono mostus, mums iš karto pasirodė, kad turime reikalo sudidesne ir lemtinga pasikeitimo pradžia istorinių įvykių eigoje. Pekino saugumui, rašėme tada, reikalingos stiprios JAV, nes jei vidaus nesutikimai ir demoralizacija, kuri baido daugelį amerikiečių ir užsieniečių, nebus greitai sulaikyta, JAV greičiau nusmuks į antraeilę valstybių tarpą negu pasaulio stabilumas galėtų pakęsti. Į JAV paliktą jėgos tuštumą įsiveržtų vienintelė likusi

VYTAUTAS MĖŠKAUSKAS

Supervalstybė -- Sovietų Sąjunga, kas visų pirma nebūtų malonu Raudonajai Kinijai.

Už tat Pekino interesoje yra sulaikyti JAV smukimą, kas tarp kitko visai neprieštarautų marksizmui. Pagal tą mokslo niekas galutinai negalės išgelbėti buržuazinio pasaulio, tačiau laikinas flirtas, jei jis padėtų komunistiniam reikalui, ne tik pakęstina, bet ir sveikintinas. Sovietų Sąjunga tos politikos laikėsi ir laikosi per visą savo egzistencijos laiką.

Tuo tarpu JAV demoralizacija yra taip toli pažengusi, kad jos negali varyti jokios griežtos užsienio politikos. Nuotaikos čia tokios, kad karininkas (kapitonas) už dalyvavimą demonstracijoje prieš savo paties krašto užsienio politiką, buvo kariuomenės teismo nubaustas tik papėkimu ir 1.000 dolerių bauda! Kaip galikariauti su tokia kariuomene? Daug kas ir iš liberalų, ir iš dešinių nusiutekusių tarpo ilgisi vado, kuris išvestų iš moralinės balos, į kurią dabar yra patekusios JAV, tačiau nė vienas iš galimų vadų, pradedant Nixonu ir baigiant visais galimais demokratų kandidatais neatrodo pakankamai autoritetingas vadas ant balto žirgo, kuris galėtų suvienyti ir sužavėti mases.

Turint tai galvoje, prezidento Nixono pastangos geriau susikalbėti su Pekingų negu su Hanojumi, atrodo protingos. Kiekvienu atveju jos buvo labai palankiai beveik viso pasaulio sutiktos. Didele dalimi jos gali padėti ir kokiam susitarimui ar bent "status quo" kuriam laikui išlaikymui Pietryčių Azi-

joje. Nes iš vienos pusės Hanojus galėjo sumaniai išnaudoti amerikiečių bei kiniečių nepasitikėjimą vieni kitais, iš kitos pusės JAV negalėjo išnaudoti savo technikos persvaros tame ka re dėl to, kad šiaurinio Vietnamo pralaimėjimas būtų galėjęs iššaukti kiniečių invaziją į tą patį kraštą, kaip tai atsitiko Korėjoje. Bijant panaudoti atominius ginklus, tai buvo vengti nas atsitikimas JAV politikoje, kuris buvo daugiausiai kaltas dėl dabartinės būklės Vietname.

Už tat suvedant viską į krivą ir turint galvoje, kad politika yra galimybių išnaudojimo menas, t.y. kai nėra galimybių, nėra ir politikos, atrodo, kad bent kol kas Nixonas pasiėmė gudriai. Ar tas optimizmas pasiteisins ir toliau, kitas klausimas.

Popiečius Povilas VI taip aptarė prezidento Nixono nutarimą vykti į Pekiną:

"Atsitiko ir ruošiamasi kažkam dideliui ir naujam, kas galipakeisti pasaulio veidą".

Tai tarp kitko labai abstraktus pareiškimas kurį gali aiškintis kaip nori. Dėl to ir sunku dėl jo ginčytis. Konkrečiai ir praktiškai galvojant pasaulio veido dideliopasikeitimo pagrindinius bruožus sunkiau išsivaizduoti. Visų pirma Raudonoji Kinija yra ir, kiek galima numatyti, ilgesniam pasilikus uždara nuklusio pasaulio bendruomenė. Gyvenimas tenai yra labai sunkus ir tiek priešingas žmogiškai prigimčiai, kad dabartinį režimą galima išlaikyti tik su didele drausme. Jei toji drausmė būtų sušvelninta, Kinija vėl paskęstų chaosu ir nevaidintų didesnės rolės pasaulio politikoje. Ironiška, kad tuo atveju santykiai su ja nebūtų taip svarbūs -- silpno niekas neklausio. Už tat bent dabartiniu momentu Nixonui reikalingas Kinijoje stiprus režimas, nors ir komunistinis, bet tik šnairiai židuris į Sovietų Sąjungą. Tuo atveju jam lengviau susikalbėti ir su Kinija ir su Sovietų Sąjunga.

Už tat atrodo, kad santykiai tarp amerikiečių ir raudonųjų kiniečių bus ir toliau labai riboti, tikrai nuoširdžių Kinijos komunistai negali sau leisti, kaip jų negalėjo ir negali leisti Rusijos komunistai. To nepaisant, JAV ir Kinija gali turėti ir turi kitų bendrų interesų, ne tik neleistų per daug išigalėti Sovietų Sąjungai. Labai galimas daktas, kad Kinijos interesoje yra ir baigti Vietnamo konflik-

(Nukelta į 2 psl.)

Venezuelos lietuviai, išleisdami čiuurioniečius, Maracay mieste, surengė pietus, kuriuose dalyvavo apie 180 asmenų, jų tarpe daug Venezuelos kariškių ir valdžios pareigūnų. Nors tą dieną buvo Venezuelos tautinė šventė ir vyko daug visokių valdžios pareigūnų, į pietus atsilankė Aragua valstijos gubernatorius su žmona ir išbuvo iki galo. Pietų metu čiuurioniečiai žymiesiems venezueliečiams įteikė iš JAV nuvežtas dovanas. Nuotraukoje Čiuurionio ansamblio vadovas Alfonsas Mikulskis, stebint Vlioko atstovui Jurgiui Bieliūnui, įteikia gubernatoriui ir poniai čiuurioniečių dovaną takelį - patiesalą.

J. Carlos nuotrauka

LIETUVOS ŽYDŲ NEIŠLEIDO Į MASKVĄ...

IŠVAŽIAVIMAS IŠ SOVIETŲ SĄJUNGOS LABAI SUVARŽYTAS

(Tęsinys iš 54 nr.)

Jefim Sevela, savo pasikalbėjime su L'Express redaktorais, nupasakojo žydų padėtį sovietijoje, paklaustas, kaip galima išvykti iš Sovietų Sąjungos, atsakė:

-- Principe niekad neišvykstama. Skandalinga tai, kad etninė grupė, jei bando išvykti, gali susilaukti kalėjimo. Pirmiausia, kad giminės reikalautų atvykti į Izraelį. Tik tada galima prašyti išvažiavimo vizos. Nuo tada prasideda kliūtys. Vienas KGB generolas Sevelai paaiškino, kad tų kliūčių yra tiek daug, jog sunku esą išvardinti.

Pirmoji kliūtis tai "charakteristika", arba darbdavio išduotas gero elgesio pažymėjimas. Kai paprašoma, tai jis atsisako išduoti ir pašalina iš darbo. KGB tada painformuoja, kad be tokio pažymėjimo prašymas nepriimtinas. Silpnieji praranda vilties. Drąsesnieji protestuoja ir praleidžia penkiolika dienų kalėjime. Po šešių ar aštuonių mėnesių apeliavę į teismą, jie gauna minimą pažymėjimą. Bet dar reikia kito: tėvų leidimo. Ir tėvai dažnai bijo tokį pasirašyti. Kada jau turite visus šiuos popierius, galite kreiptis į centrinę organizaciją "Ovir", vadaus reikalų ministerijos tarnybą, kuri kontroliuoja sovietų piliečius vykstančius į užsienį.

Jūs jiems galite priminti žmogaus teisių deklaraciją, bet tarnautojai pasijuoks iš jūsų. Jie jus laikys liaudies priešu. Po trijų mėnesių telefonu jums praneš, kad jūsų prašymas atmetas. Jūs būsite sumokėję 50 dolerių veltui ir viską reiks pradėti iš naujo. Aš pažįstu žmo-

gų, sakė Sevela, kuris dešimt metų rašė prašymus. Pagaliau buvo pripažintas bepročiu.

Sovietijoje yra 3 milijonai žydų, sako Sevela, ir mažiausiai milijonas norėtų emigruoti. Kiti žydai irgi norėtų emigruoti, jei dokumentų gavimas būtų mažiau komplikotas. Leidimas išvykti į Izraelį kainuoja 1000 dolerių ir su savim leidžiama pasiimti ne daugiau 100 dolerių vertės daiktų. Kaip matote, išleidžia visai nuogą...

-- Kaip jums pavyko išvykti?

-- Mano prašymas buvo atmetas pirma negu jį patiekiau: laiškas iš giminėjų Izraelyje "dingo", bet aš turėjau drąsos kreiptis į ministerį pirmininką Kosyginą, kad protestuotų dėl Izraelio pašto netvarkinumo. Tuoju po to sovietų kinomatografininkų unija mane išbraukė iš savo narių. Ir be gero elgesio pažymėjimo aš negalėjau kreiptis į Ovir prašyti vizos.

-- Jūs jėga užėmėte Aukščiausiąją Tarybą?

-- Tai buvo vienintelis šansas. Aš buvau pirmasis kinomatografininkas noris emigruoti. Visi Maskvoj tai žinojo ir aš neturėjau kitų priemonių. Aš negalėjau trauktis: išvykti arba kalėjimas. Mudu su žmona, kino ir teatro artiste, pradėjome organizuoti kolektyvinius laiškus, kuriuos slapta siuntėme į užsienį. Kai kurie turėjo po 120 parašų. BBC, Amerikos Balsas ir kai kurie laikraščiai paskelbė. KGB pradėjo persekioti kai kuriuos laiško pasirašytojus, o aš iš naujo padaviau prašymą leisti išvykti. Pradžioje gavau anoniminius laiškus, grasinant. Vieną dieną

keturi civiliai sustabdė vieną mūsų draugą ir paklausė: "Tai tu nori išvykti į Izraelį?" Jie jį sumušė ir pusgyvį paliko gatvėje gulti. Minėta jam pasakė, kad bus apkaltintas provokacija, jei paduos skundą.

Taip mes penkiolika intelektualų, mokslininkų, inžinierių, susirinkome Maskvoje ir parašėme vidaus reikalų ministrui laišką, kad mes suorganizuosime savausą apsigynimui savęs ir savo šeimų. Ministras keletą mūsų iškviėtė išvadindamas provokatoriais. Bet nuo tos dienos anoniminiai grasinimai sustojo. Tada mes nutarėme užimti Aukščiausiąją Tarybą. Vien tik pagalvojus apie tai atrodė neįmanoma. Tokių dalykų niekad sovietų istorijoje nebuvo ir už tai galima buvo laukti sušaudymo. Bet mes matėme po Stalino mirties režimą truputį su liberalėjus ir ėmėmės rizikos, blogiausiu atveju gauti dešimt metų kalėjimo.

Mes buvome 22 vyrai ir 2 moterys. Mūsų butai buvo apstatyti mikrofonais, telefoniniai pasikalbėjimai buvo sekami, tad susirinkę savo tarpe "kalbėjome" rašydami laiškelius. Mes sutarėme susitikti vasario 24 d. 11 val. ryto. Laikas buvo patogus, nes turėjo atsidaryti kompartijos XXIV kongresas ir Maskva buvo pilna atstovų. Savanorius mes užaliaravom tik išvakarėse ir išpėjome užsienio žurnalistus.

Vasario 24 d. 11 val. mes įžengėme po vieną į Aukščiausios Tarybos rūmus. Aš buvau sužmona, tuo tarpu mūsų dukterė liko namuose. Mes turėjome peticiją pasirašyti.

(Nukelta į 2 psl.)

Lietuvos žydų...

(Atkelta iš 1 psl.)

tą 120 asmenų, prašant prezidento Podgornio mus priimti ir leisti išvykti mums į Izraelį. Mums pasakė, kad prezidentas nepriims, tada mes atsakėme, kad mes neišvyksime iš rūmų jo napamatę.

Rūmų duris uždarė 5 val. p.p. kaip įprasta, bet mes likome viduje ir pro langą matėme, lauke susirinkus kareivius, karininkus ir miliciją apsupant pastatą. Matėme, kaip milicija nuėjo Newsweek korespondentą, tačiau 6 val. vak. BBC pranešė apie įvykį.

Salėje, kurioj mes buvome, mums nieko blogo nedarė. Kanceliarijos viršininkas atėjęs mums pasakė: "Jūs žinote kas jūsų laukia?" Mes jam atsakėme: "Mes žinome ir pasilieiname". Man atrodo, kad jo akyse pamačiau pasigerėjimo žvilgsnį. Jis niekad savo gyvenime nebuvo panašaus matęs.

Tris kartus jis atėjo su mumis diskutuoti ir kiekvieną kartą vis daugiau ir daugiau nusileidinėjo. Jis rodė pirštu į dangų. Dangus tai buvo viršutinis aukštas, su praskaldžiu.

Trečią kartą jis atėjo pas mus pranešdamas, kad bus padaryta pagal mūsų pageidavimą ir bus už keturių dienų įsteigta komisija svarstyti žydų išleidimą į Izraelį.

Mes netikėjo savo ausimis ir paklausėme: "Kur irodymas"? Jis atsakė, kad yra prezidento garbės žodis. Tada mes paklausėme, ar būsimieji areštuoti grįždami į namus. Jis mums atsakė, kad mes turime prezidento garantiją, kad to nebus padaryta.

Ir žąsėle mes apleidome Aukščiausiąją Tarybą. Praėjome pro kariuomenės žiedą. Keturiasdešimt asmenų, visi vienodais lietais, mus palydėjo iki požeminio traukinio, nes gatvė buvo pilna žmonių ir bijota, kad kas iš minios neužpuolė.

Ir ne 24, bet keturi tūkstančiai žydų gavo leidimą išvykti. Komisija buvo sudaryta su dviem generolais prie šakų ir greitai pirmieji lėktuvai pakilo į Izraelį. Šimtas šešiasdešimt žydų po dešimties dienų atvyko iš Rygos ir taip pat užėmė Aukščiausiąją Tarybą. Jie irgi išvyko į Izraelį. Bet kai šimtas Lietuvos žydų atsi-

Philadelphijos lietuvių moterų sporto komanda. Prieky su kamuoliu: E. Paulaitytė. Stovi iš kairės: D. Muraškaitė, L. Šiugždienė, A. Šileikytė, D. Makarauskaitė ir G. Skladaitienė. R.A. Dilbos nuotrauka

GALIMYBIŲ RIBOS...

(Atkelta iš 1 psl.)

tą, amerikiečiams neperdaug skaudžiu būdu.

Atrodo, kad greičiausiai tas konfliktas nebus pabaigtas kuria nors sutartimi, bet pats neteks savo aštrumo, amerikiečiams pasitraukus iš aktyvios kovos, tačiau ir toliau remiant pietinio Vietnamo režimą, kuris, atrodo, nepaisant visų liūdnų pranašavimų, gali turėti neblogų šansų išsilaikyti pakitusioje tarp tautinėje situacijoje.

Galimas Raudonosios Kinijos išsileidimas (ir tautinės Kinijos pasitraukimas su protestu) į Jungtines Tautas neturėtų turėti per didelės praktinės reikšmės. Jei Raudonoji Kinija iki šiol savo teritorijoje gali pakęsti britų koloniją Hong Kongą ir portugalų Macao -- ji bent kuriam laikui galėtų pakęsti ir faktinai nepriklausomą režimą Taiwane, jei, žinoma, ji turėtų skubaus intereso palaikyti draugiškus santykius su JAV ir dėl jų kai kurių problemų sprendimą atidėti vėlesniam laikui. Be to:

sėdo traukinin Vilniuje, milicija juos išlaipino kitoje stotyje, neleidama pasiekti Maskvos. Komisija buvo uždaryta gegužės 10 d., tačiau judėjimas už leidimą emigruoti tebesitęsia.

Jefim Sevela, savo pasikalbėjimą baigė pareikšdamas, kad jis niekad nesijautė taip laimingas, kaip dabar, išvažiavęs iš Sovietijos.

kas šiandien skaitosi su Jungtinėm Tautom?

Labai idomu bus stebėti ir tolimesnės Japonijos laikysenos raidą. Japonija iki šiol stengėsi užmegsti galimai glaudesnius prekybinius ryšius su Raudonąja Kinija, tačiau rezultatai nebuvo labai geri. Dėl tos pa-

prastos priežasties, kad Kinija galėtų sunaudoti daug japoniškų prekių, bet neturi kuo už jas atsilyginti. Kol kas Japonijos ūkiniai ryšiai su Taiwanu buvo jai naudingesni negu su milžinišku Kinijos žemynu! Be to kol kas kinų komunistai apie japonus kalbėjo kaip sovietai apie vokiečius: kad tie nori 'revanšo'. Tas baubas reikalingas griežto režimo pateisinimui. Kiniečiai taip pat gali bijoti Japonijos atsiginklavimo, jiems daug parankiau, jei Japonijos saugumu rūpintųsi, kaip iki šiol, JAV. Japonija, tarp kitko, padariusi milžinišką pažangą pramonės gamyboje, bet labai nedaug socialinėje srityje, šiuo metu yra socialinės ir ūkinės krizės išvakarėse, bet tai jau kita tema.

Žodžiu, naujų galimybių netrūksta, bet kad jos greitai pakeistų pasaulio veidą, sunkiaupatiki. Ir galimybės turi savo ribas.

Mums rašo

NESUSTOJANTIEJI PROTESTAI

Kada Lietuvių Fondo pinigais R. Šilbajoris išleido anglų kalba knygą "Perfection of Exile", mūsų spaudoje pasigirdo protestų balsai. Ypačiai ryškūs ir tikslūs buvo Dirvos, Darbininko ir Naujienų pareiškimai. Ir ypatingai neprausta-burniškas knygos apgyrimo riksmas pasigirdo iš... Draugo literatūrinio priedo.

Visa šios spekuliatyvinės knygos istorija pa-

sidarė pačiu nešvankiausiu įvykiu mūsų raštų istorijoje. Per tam tikras užkulisinės machinacijas, Lietuvių Fondo pinigais, kurie yra visų pinigai, buvo išleista tendencinga ir pašaipos patriotinei visuomenei privarvinta knyga.

Tenka klausyti K. Bradūno, kodėl jis laiko, kad Jonas Mekas tinka būti pristatytas kaip tobulas kūrybinės ir patriotinės tremties eksponatas. Štai, kaip apibūdina tą ne laimingai pasimetusi žmogų Naujienų rašytojas B. Ja-kevičius:

Newyorkiškiai Joną Meką matome "Laisvės" subuvimuose, Sovietų kultūros - propagandos parengimuose. Jį aplanko hipių valkatyne beveik visi atvykę iš Lietuvos įvairioms misijoms kaip didelį poetą ir kinematografinio pionierių Joną Meką. 1970 "Look" žurnalas lapkričio mėn. paskelbė išsamų straipsnį apie filmų pionierius New Yorke. Ten buvo pažymėta, kad laužyne, rūsiuose susimėtę hipiai narkotikai demonstruoja sekso, pornografinius filmus. Tokio "meno" -- filmų demonstravimo pionierių tarpe buvo pažymėtas ir Jonas Mekas.

Šiame rašinyje B. Ja-kevičius nepažymėjo, gal nežinodamas, kad savo laiku "Time" magazinas, rašydamas apie "avangardinius" filmus, pavadino ir Joną Meką "masturbacinių ir sex perversion" filmų gamintoju.

Jeigu šitokia "tobula" egziliškas asmenybė pastatoma greta kelių, dėl apgaulės įtalpintų, rimtų rašytojų, kaip turi jaustis tie tikrai garbingi žmonės.

Ši knyga Naujienose vadinama kultūrbolševizmo aktu. Baisu pagalvoti, kad kultūrbolševizmo aktą, per Lietuvių Fondo pelno paskirstymo komisijos žioplumą, apmoka eiliniai aukotojai, kurie Savanorių ir Simo Kudirkos vardu, centas po cento, didina Fondo resursus.

Dabar rengiama didelė kampanija "išbaltinti" šį kultūrbolševizmo "perlą". Chroniški knygos dergėjai galanda plunksnas Šilbajoriui baltinti. Jie Lietuvių Fondui įnašų nemokėjo ir ateityje norėtų matyti,

■ Europos lietuviai

LIUDAS VISMANTAS

Ar Vokietijos Lietuvių Bendruomenės statutas yra bedieviškas?

Šį klausimą "Europos Lietuvio" skaitytojų laisvų skyriuje svarstė kun. K. Senkus. Jis, aptaręs religiją ir religines funkcijas, toliau rašo: "Religines funkcijas atliekantysis gali būti be tikėjimo, religines pareigas išpildęs be asmeniškio ištikinimo, toks asmuo vadinamas funkcionieriu. Todėl yra ištikimusių komunizmo atstovų, bet yra ir komunistų ir funkcionierių, kitaip galvojančių partijos įrankių. Yra net kunigų funkcionierių, pareigas atliekančių be asmeniškio ištikinimo, viduje nusiteikusių kitaip, negu atstovaujamas tikėjimas-religija reikalauja. Jau iš šventraščio yra žinoma apie veidmainius fariziejus".

Apie VLB statutą šitaip samprotauja kun. K. Senkus: "Jame apie Dievą bei religiją nerandame nė vieno žodžio. Tai buvo statuto rašymo metu apleista, išjungta. Todėl jį reikia vadinti bereliginį. Tenai nesant kalbos apie religiją arba ryšį bei santykiavimą su Dievu, nerasi jokios bendrai nustatytos krypties iš atžvilgio į religiją. Jame yra tačiau nustatytas kelias į mums gerai pažįstamą idėją, kurią vadiname lietuvybe. Bet lietuvybė jokių būdu negali Dievo be ryšio su Juo, arba religijos atstoti arba pavaduoti. Todėl Vokietijos Lietuvių Bendruomenės statutas yra bedieviškas".

Kaip visiems Vokietijoje yra gerai žinoma, kad VLB statutą rašė, o vėliau kelis kartus taisė katalikinės krypties žmonės. Jų tarpe buvo ir katalikų kunigų. Šių metų VLB tarybos sesijoje buvo išsielovados pusės pasiūlyta papildyti statutą religiniu punktu, tačiau kai kurie katalikų kunigai balsavo prieš. Pagal kun. K. Senkų atrodytų, kad tie katalikų kunigai tėra tik funkcionieriai...

Mums atrodo, kad VLB statutas nėra bedieviškas, o tik vykdo Dievo įsakymą: Neminėk Dievo vardo be reikalo. Lietuvių bendruomenė yra ne religinė, o visų lietuvių socialinė ir kultūrinė organizacija. Taigi, ir Dievo vardo minėjimas čia nėra būtinas. Kas yra bedievis ir kas yra "sudievis" nustatys ne kun. Senkus, bet pats Ponas Dievas. Ir funkcionierius ir dar kitokius fariziejus Jis nustatys...

• Vasario 16 d. gimnaziją šiemet baigė su abiturientais: Ričardas Palavinskas ir Jonas Sonsas. Pirmasis ruošiasi studijuoti mediciną, o antrasis numato vykti į Lietuvą studijuoti odontologiją Vilniuje. Abiem linkime didžiausios sėkmės.

• Mainco apylinkės visuotiniame narių susirinkime buvo išrinkta nauja valdyba: J. Kriščiūnas -- pirm., dr. B. Paltarokaitė -- sekr. ir Ant. Staniulis -- išdinininkas. Kontrolės komisijon: J. Černius -- pirm. ir Vl. Sivonis -- narys. Į Šalpos komisiją -- dr. V. Totoraitis.

• Vokietijos Liet. bendruomenė turi 1000 narių. Tūkstantasis narys įstojo į Hannoverio apylinkę. Jis vadinasi Vytautas Ramanauskas.

• Vasario 16 gimnazijoje paminėtas Balio Sruogos 75 gimtadienis. Apie B. Sruogos kūrybą referatą laikė VIII kl. mokiny N. Šiušelis. K. Žutautaitė ir Alg. Valiūnas padėkavo keletą B. Sruogos eilėraščių.

• Geesthachte birželio 16 d. mirė Juozas Drungilas, bendruomenės narys. Veliūnis buvo gimęs 1901 m. liepos 21 d. Rudaičių kaime, Kretingos apskr. Baigė Kretingos gimnaziją. Studijavo ekonomijos mokslus Vytauto Didžiojo universitete, Kaune, Tarnavo Klaipėdos ir Panemunės muitinėse. Hitleriui okupavus Klaipėdą, 1939 m. persikėlė į Tauragę. Po karo buvo susirgęs. Pagijęs dirbo Lauenburgo muitinėje. Vėliau pasitraukė į pensiją. Lietuvių vardu vainiką, perrištą trispalve juosta, padėjo kun. V. Šarka.

• Britų - Europiečių Laisvės Lygos Komitetas, kuriame dalyvauja ir lietuviai, š.m. liepos 18-25 d. ruošia pavergtųjų tautų savaitę. Liepos 19 d. buvo laikoma paskaita tema "Intelektualų ir politinių veikėjų persekiojimas Sovietų Sąjungoje ir komunistų kraštuose". Be to, buvo suruošta spaudos parodėlė. Liepos 20 d. įvyko priėmimas Britų parlamente, kur dalyvavo apie 60 kviestinių asmenų ir parlamento atstovų. Kiekviena tautybė šia proga įteikė Britų už. ministeriui po atitinkamą memorandumą. Buvo platinami specialūs atsišaukimai, organizuojamos demonstracijos, piketuojama Sovietų atstovybė. Ukrainiečiai suorganizavo specialų priėmimą kitoms tautybėms Holand Park Avenue salėje.

• Kanados lietuvių tautinių šokių grupė "Gintaras" lankėsi Londone ir atliko programą, kurios pasiūlymą atvyko ir iš tolimesnių Anglijos vietovių, pvz. Nottingham.

• Solistė Laimutė Stepaitienė, gyv. Chicagoje, šiomis dienomis atvyksta į V. Vokietiją ir dainuos studijų savaitėje, kuri įvyks nuo liepos 18 iki 25 d. Stuttgarte.

kad tais pinigais, kuriuos į Fondą sudėjo patriotinė lietuvių visuomenė, Fondas ir toliau leistų panašius leidinius.. "Aš nesutinku jokių būdu apmokėti kultūrbol-

ševizmo propagandos, nežiūrint kiek aukojau Liet. Fondui", pareiškia Naujienose vienas iš L. F. rėmėjų. Tokių yra daug.

(ap)

PETKUS
LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYNS MODERNIOS KOPLYČIOS

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAM PASIRASYTI • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

DIDŽIOJI REIKŠMĖ

Masiniai renginiai visad išpūdingi. Jie įtaigoja individo priklausomumą kolektyvui. Todėl tokia stipri yra masinių reikšinių propagandinė reikšmė. Kariuomenės paradai, kur pulsuoja maršų ritmas, ypač pamėgti tam tikrų režimų, besiveržiančių sulieti tautą į vieną stiprų, individualiomis nuomonėmis nedalomą organizmą.

Mums, lietuviams, išeivijoje, nerūpi militarių maršų dundėjimai kariškų parādų aikštėse. Mus sulydina į vienos širdies masę mūsų masiniai kultūriniai renginiai. Tai buvo kaip tik ir pademonstruota per puošnią ir išpūdingą Dainų Šventę Chicagoje.

Tūkstančiai šventės dalyvių stebėjo tūkstančius programos atlikėjų. Salė ir estrada buvo tartum viena šeima suėjusi dainos pokyliui. Tokių sunkių šventės organizavimo darbą atliko pasiryžėliai. Jie buvo šventės herojai, nusipelnę padėkų. Taip pat ir programos dalyviai buvo šventės herojai, nusipelnę padėkų. Tai buvo lietuviškos šeimos šventė, kur visi sueina draugėn išgyventi lietuviybės ekstazę, atvirai ir viešai išpažinti savo ištikimybę tautai ir giliai jos kultūrai, sukaupiai dainoje.

Ši demonstracija reikšmingai deklaruoti kitataučiams, kad lietuvių mažuma turi puikias kvalifikacijas būti respectuojama, vertinama ir palaikoma jos siekiuose. Tai duoda mums begalę nuoširdžių draugų. Masinis kultūrinis renginys turi didelį poveikį į savus ir į svetimus. Čia slypi ir jo politinės reikšmės nuopelnas.

Tačiau pati didžioji reikšmė mums, lietuviams išeiviams, Dainos Šventėje glūdi nuostabiame fakte, kad tūkstančius estrados dalyvių sudarė jaunos išeiviškos jėgos, įskaitant ir pačius mažiausius pipirus. Tame džiugiam fakte yra išeivijos gyvybės deklaracija. Kol sueis dainas dainuoti mūsų jaunieji, kol mažiukai atsidavusiai seka dirigentą ir gieda "Mūsų žemė Lietuva" -- tol ir bus gyva išeivija. Didžioji tokių masinių renginių reikšmė parėina nuo to, kiek jaunos ir jauniausios kartos ištraukta į repertuaro atlikėjų skaičių.

Pedantiški įvertinimai, kaip pavyko atlikti tą ar kitą dainą, tą ar kitą sonatą tegu nebaido būsimųjų rengėjų. Esmė čia glūdi pareiškime: buvome, dainavome, dirbome ir esame patenkinti, nes pasijutome po šventės, nauji, atšviežinti, sukaupiai naujam darbui...

Lietuviai visad juto masinių renginių poveikį. Išeivija nuo ankstyviausių laikų vykdė dainų dienas ir šventes. Vyddnas didžiai vertino dainos ir masinio sambūrio reikšmę, išlaikydamas lietuvišką sąmonę vokiecinio epidemioje. Visur ir visad mieliausias tokios šventės dalyvis buvo jaunuolis ir jaunuolė.

Jų ženkle teįvyksta ir sekančioji Dainų Šventė. Estradoje jiems rezervuokime vietos kuo plačiausiai. (ar)

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

LIETUVIŠKOJO GYVENIMO NUOTAIKOS

KAD LIETUVIŠKAI GALVOTŲ

Neseniai turėjau progos pasidalinti mintimis su lietuviškuoju jaunu, kurį dažnai kaltiname už per mažą domėjimąsi mūsų spauda, nesijungimą į lietuviškas organizacijas bei institucijas. Iš eilės vyresniųjų jaunuolių, aktyviai dalyvaujančių visuomeniniam gyvenime, gavau tokį maždaug vienodą atsakymą, jog iš mūsų spaudos neįmanoma susidaryti tikro lietuviškų siekių išeivijoje vėjo ir, kai ateina Lietuvos nepriklausomybės atgavimo Vasario 16-ji diena, tai sunku susigauvoti, kam atiduoti laisvės auką.

Nuo mažens iš tėvų, vėliau iš spaudos bei nepriklausomybės minėjimuose girdėjome, kad mūsų tėvynės laisvės atstatymu rūpinasi ir aukštas renka ALTas, o tarptautinėje plotmėje veikia VLIKas. Nereikėjo sukli galvos, kur ir kam savo uždirbtą ir nuo jaunos šeimos nutrauktą dolerį atiduoti tėvynės naudai.

Vėliau atsirado spaudoje raginimų nebeduoti niekam kitam tikrai ALTui, po to vėl tikrai Lietuvii Bendruomenėi. Ir sunku spręsti, kas iš jų daugiau nuveikia Lietuvos naudai. Tuo tarpu mums atrodo, kad visi šio meto veiksniai nustojo kovoti su tikruoju lietuvių tautos priešui ir pradėjo savitarpio kovą dėl pirmenybių. Štai LB Tarybos prezidiumo vicep. dr. A. Razma Philadelphiajį įvykusiame LB vadovų pasitarime tvirtino, kad LB nesiveržia į VLIKo ir ALTo veikimo sritis. Tačiau, -- sakė jis, -- yra tokių sričių, kurių niekas neatlieka. Tad JAV LB turėtų tai atlikti.

Ta proga pravartu priminti, kad vienas iš pačių svarbiausių darbų yra vaikams knygelių ir vadovėlių parūpinimas. Tai sritis ir darbai kuriais dar niekas iki šiol organizuotai nepasirūpino. Tai svarbiausi darbai.

Toliau dr. Razma tvirtino, kad dėl savo struktūrinio susitvarkymo nei VLIKas nei ALTas lietuvių jaunimui nėra priimi-

tinios institucijos, nes jos sukurtos antpartinio pagrindo. Gi pastarųjų programų jaunimas nesupranta ir jomis nesidomi, tad LB turi rūpintis sudaryti jaunimui priimtinas veiklos galimybes.

Visi galėtume džiaugtis, jei mūsų LB būtų tikrai tokia talentinga jaunimą patraukti. Deja, taip nėra, faktai kalbąki taip. Palengvai ir į LB eiles jaunimas jungiasi, tačiau daugumoj tik tie, kurie supranta ir net priklauso kartu ir ideologinėms org-joms. Tokie jaunuoliai yra ir dabar LB net centriniuose organuose ir apylinkėse. O kam tikrai nepriimtina VLIKo ir ALTo struktūra, tam jokia veikla nepriimtina ir nereikšminga.

Tame pačiame suvažiavime LB cviždininkas M. Vaišnys pasiskundė, jog vyresnieji suseno, o jaunimas LB nesusidomi. Net ir apylinkių valdybas kai kur sunku sudaryti, sakė jis. Čia tenka priminti, kad jaunuolių ateina ir įpylinkes, tačiau taip pat tik tie, kurie priklauso ir ideologinėms org-joms.

Teisingai dr. J. Balys ALTS-gos seime skaitytojų paskaitoj pabrėžė, kad visiškai nesvarbu, koks bus VLIKas ir ALTa, kaip jie bus veiklūs ar neveiklūs, skirtumas bus mažas ar joki, kol nepasikeis JAV užsienio politika. Jokie bendruomenininkai, jokios rezoliucijos čia stebuklų nepadarys.

Aplamai, jei visa mūsų išeivija pritaria kovai prieš Lietuvos okupantą, tai nesvarbu koku vardu vadinsis kuri mūsų organizacija. Tam tikslui reikia mobilizuoti visas jėgas, rašo Naujoje Viltijje A. Jurgėnas. Kai yra vienos kokios nors grupės demonstracijos, vieni kitiems turėtų padėti demonstruoti, kai yra reikalas laiškus rašyti valdžiai ar spaudai, visi turėtų me rašyti, tie laišukai atstovauja aktyvios visuomenės nusistatymą, žmonių, kurie yra pakankamai drąsūs, kad nebijotų viešai pasisakyti

EMILIJA ČEKIENĖ

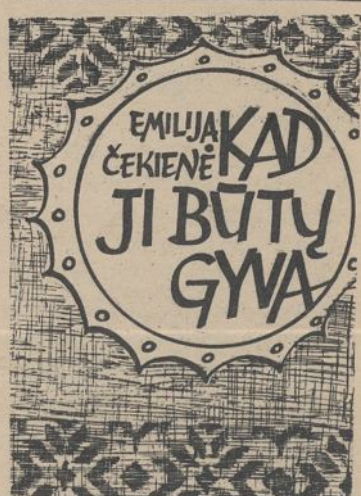
ir pakankamai išsilavinę, kad galėtų tiksliai savo mintis raštu reikšti.

Tai pati plačiausia mūsų jaunimui dirva pasireikšti nežiūrint kokiai organizacijai jis priklauso ar nepriklauso. O kad jaunimas jaustų pareigą tokius darbus atlikti tai, anot Jurgėno, nepakanka užauginti jaunimą, kuris lietuviškai kalba ir lietuviškai šokia, reikia užauginti toki, kuris žinotų, kas mūsų tautai kenksminga, o kas naudinga, kas mūsų priešai o kas draugai. Tas turėtų būti lengva dėl to, kad Lietuvos ir JAV interesai pilnai sutampa. Abiejų pirmutinis priešas -- Sovietų Sąjunga ir jos komunizmas.

Tik tokios dvasios turėtų būti mūsų liutuanistinės mokyklos ir jų vadovėliai bei skaitiniai, o ne iš okupuotos tėvynės išrašyti. Tokioje dvasioje išaugęs jaunimas lengvai ras bendro lietuviško darbo, kurio netrukdytų jokie ideologiniai skirtumai, nes lietuviybė ir kova už Lietuvos laisvę yra aukščiau visų skirtingumų.

Yra šeimų, kurie nors čia gimę ir augę, bet pūkiai lietuviškai kalba, dainavę choruose, šokę tautinius šokius ir kai kurie iš Daily News laikraščio New Yorke turi ir nuotraukas su tautiniais

rūbais iš kokių nors švenčių išsikirpę ir po stiklu saugo. Bet, mūsų kaimynystėje 15 metų yra tokių šeimų gyvenančių ir niekada nepasisėkė prikalbinti į koki lietuvišką parengimą pažiūrėti, kaip naujieji ateiviai šoka ir dainuoja, o jau apie lietuvišką spaudą ar auką ne neprimink. Tokių yra daug net ir iš naujųjų, o ką bekalbėti apie anuos. Jie moka lietuviškai, nes tėvai nemo-kėjo angliškai. Deja, nei tautinių šokių mokytojai nei chorai neįkvėpė jiems lietuviškos dvasios. Tikrais lietuviais dvasioje liko tik tie, kurie priklausė kokia nors organizacijai, nežiūrint ar jie kalba dar lietuviškai ar ne, kaip Vyčiai, tačiau galvoja ir veikia savo tėvų gimtojo krašto Lietuvos naudai.

• Emilija Čekienė, KAD JI BŪTŲ GYVA. Išleido Vilties leidykla. Aplankas ir vinjetės puslapiuose — Pauliaus Jurkaus. Leidinys iliustruotas ir nuotraukomis. 420 psl. Kaina — 5 dol. Gaunama Dirvoje ir pas platintojus.

Šis bei tas

Išidėmėtinais ryškūs šios vasaros įvykis (greta grandiozinės Dainų Šventės ir k.) -- Gintaro Karoso suorganizuota LJTC kelionė aplink šiaurinę Ameriką. Šviesus spindulys mūsų sunkokai tempiamą tautinę veiklą ir ypač -- abejotimuose dėl savojo jaunimo. Pirmą, tai iš paties jaunimo išskelta veiksmingo užmojo ir tautinės pastangos kibirkštis. Antra, čia išsimušta iš įprastos rutinos ir parodyta kai kas šviežesnio, todėl ir įspūdingesnio, jaunimui patrauklesnio. Trečia, tai gajus jaunimo bendravimo, telkimosi draugėn proveržis. Ketvirta, čia buvo taip reikšmingai atsiremta į pavyzinį tautiškumo ir moralės pagrindą, taikant nugalėti pačias didžiausias dabartinio mūsų jaunimo negeroves: nevertoti jokių svaigalų nei narkotikų ir -- tarpusavy kalbėtis tikrai sava kalba, šimtu nuošimčių premijuotinas, teigiamai pasigėrėtinias žygis. Vadinasi, G. Karosu ir jo padėjėjais mes galime visapusiškai pasitikėti. Jie ne tik žino tikrą kelią, bet ir mėgina ryžtingai juo eiti.

• PLB Šviet. Taryba išleido labai gerą knygą: V. Čižūno Šeima tautinėje bendruomenėje. Tenelieka nė vieno lietuvių, šios knygos nepaskaičiusio. Mums visiems yra aišku, kad tautinės gyvybės gajumas ir ateitis pirmiausia pareina nuo pagrindinės visuomenės ląstelės -- šeimos. Čižūno knyga ir gvildena šį pirmąjį klausimą. Autorius sugėba šaltai ir objektyviai, mokslinškai, bet ir aiškiu žodžiu, populiariu stilium atskleidė temą iš visų pusių. Jis čia paliečia ir tėvų - vaikų santykius, aplinkos veiksmą ir įtakas, dabarties pavojus, mūsų pačių ydas, jaunimo blogėjimą, tėvų klaidas etc. Gale įdėti dar ir šeimos kronikos pavyzdžio puslapiai. Ir svarbiausia: ši taip rimta ir naudinga knyga yra visai trumpa, tad kiekvienam nenuobodžiai paskaitoma -- vos 70 puslapių.

• Okup. Lietuvoje mūsų lituanistai įtemptai ir nuoširdžiai dirba savos kultūros baruose ir yra pasiekę nemenkų vaisių. Ivaizdūs lituanistiniai tyrinėjimai varomi, net ir Maskvai žiauriai trukdant. Todėl ir viešojo kalba dar palyginamai gryna ir tobulėjanti, nors partija savo visagalmi pastangom yra pribėrusi maskoliškų šiukšlių. Ir ypač spaudos leidiniuose, moksline bei literatūros krypties knygose lietuviška išraiška dar uoliai puoselėjama. Tačiau politinių sferų sluoksniuose lietuviškos kalbos laužymo daug daugiau žymu. Gimtasis Kraštas bando vaidinti labai dailią lietuviybę, bet kartais prasiveržia tikrasis okupanto pirštas, štai jis pamini laisvės pusėje esančią Lietuvii rašytojų draugiją ir -- mėgina ją suniekindi, nuvertinti, paneigdamas jai tikrąjį lietuvišką pavadinimą, ir praverdžiuoja, girdi, tai esanti -- Užsienio lietuvių literatų organizacija. Kodėl negerai vadintis draugija, o reikia -- organizacija? Ir kodėl savą žodį rašytojas išversti į -- literatų?

• Bolševikinis tarnas ir pataikūnas Antanas Venclova užbaigė savo kreivą kelią. Buvo palinkęs į nutukimą ir ilgokai sirgulavo. Trečias infarktas buvo lemiamas. Buvo Vilniuje labai iškilmingai palaidotas: karstas skendo rožėse ir gvazdikuose, o į Antakalnio kapines susirinko minios žmonių, nors lietus pylė kaip iš kibiro. Tačiau kai kieno buvo nusistebėta, kad dėl tokio žymaus komunistinių vėžių vadovo mirties -- spaudoje buvo visai mažai užuojautų pareikšta. Matyt, tas viršūnėse sėdęs žmogus buvo iš baimės gerbiamas ir prisibijomas, bet -- nemylimas. Be to, dar netyčia pasitalkė tokia negera aplinkybė, kad laidotuvių negalėjo dalyvauti jo artimieji bendrininkai rašytojai, kaip Korsakas, Mieželaitis ir kt., nes tuo metu kaip tik vyko Maskvoje visąsąjunginis rašytojų suvažiavimas.

Suaugusiųjų choras IV-toje Dainų šventėje Chicagoje.

V. A. Račkausko nuotrauka

BENDRUOMENINKŲ BEIEŠKANT...

AR IŠ TIESŲ BENDRUOMENĖ VIEN
"GRAŽBILYSTĖS NUODĖMĖJE" UŽGIMĖ?

V. Rastenis Akiračių 28 nr. svarsto Bendruomenės sąvokos reikšmę ir ieško atsakymo į "Kas sudaro Lietuvius Bendruomenę?" Įprastu nuoseklumu ir elegantišku žodžingumu ilgame straipsnyje autorius "taršo" dviprasminį Bendruomenės žodžio turinį, Bendruomenės idėjos sąvoką, bei šios sąvokos sampratės skirtumus. V.R. tame straipsnyje greit prieina išvados, kad ir Bendruomenės (didžiaraidės) organizavimo sumanytojai vadovavosi daugiau patriotiniais jausmais, o ne protiniu sąvokos tikslumu ir dėl to jos idėją skleidė "gražbilystės nuodėmėje".

Savo tezėms pagrįsti autorius gal ir per daug reikšmės pridūoda dvejopos prasmės turinčiam žodžiui "sudaro". Ypatingai dėl to, kad V. R. vieną to žodžio prasmę (jo paties aiškinimu galimą) atmeta.

Teisingai V.R. pastebi, kad Lietuvius Charoje įrašyta jog bendruomenę sudaro pasklidę lietuviai, o LB įstatai teigia, kad bendruomenė yra visi lietuviai.

Kalbininko preciziškumu V.R. aiškina, kad žodis sudaro vienu atveju reiškia tą patį kaip yra. Gi antruojau atveju sudaro gali reikšti sudeda, sustato, sukuria.

Pirmuoju žodžio sudaro sąvokos atveju tokios Bendruomenės nereikėtų sudarinėti - organizuoti, nes jeigu yra lietuviai, tai taip suprasta jų visų bendruomenė jau yra. Gi Lietuvius Chartos autoriai, V. Rastenis teigimu, taip gražbilingai ją surašę svajojo apie išeivijos lietuvių tautinę savivaldybę, kurią dar reikėjo sudaryti. Tiksliai nežinant Chartos autorių svajonių, sunku ir šio straipsnio autoriui kategoriškai prieštarauti, kad jo Chartos interpretacija dėl Bendruomenės idėjos nėra tiksli. Man vistiek atrodo, kad pirmoji sąvokos sudaro prasmė yra daugiau idealistiškesnė už antrąją, tad ir Chartos autorių svajonės galėjo geriau atitikti. Juoba, kad ir patriotiškumo jausmas anuomet mūsųose buvo daug universališkesnis. Anuomet dar vis tvirtinome (šiandien, deja, rečiau), kad "kiekvienas išeivijos lietuvis yra ambasadorius". Tad

man ir atrodo, kad tokių "ambasadoriškum" domybėm apsišarvavusių lietuvių Chartos autoriai negalvojo organizuoti ir dar kažką specialią bendruomeninę organizaciją. Priešingai, tų lietuvių buvimas kokiam nors krašte jau sa vaime sudarė Bendruomenę, kuriai beliko tik išsirinkti savo atstovus vienom, ar kitom pareigom atlikti. Pastarieji gi, lyg tie "superambasadoriai" turėjo visus lygiai atstovauti. Žodžiu, ir pirmąją šio žodžio sąvoką galima romantišku rūbu apvilkti. Jinai man atrodo ir dėl kitų priežasčių priimtinesnė: 1. Taip supras ta bendruomenė tegali būti tik viena. 2. Bendruomenės "valdžion" atėjusieji privalo rūpintis visų lietuvių reikalais, kad pastarieji laisvanoriškai "valdžion" atėjusius paremtų. (Valdžios aparato tikrąją šio žodžio prasmę LB struktūroje sukurti ne tik neįmanoma, bet ir jos siekti yra žalinga bendriesiems išeivijos lietuvių reikalams.). Visų lietuvių reikalais besirūpinant bendruomenininkams tenka užsitar nauti laisvanorišką visų parėmimą. Nelengvas tai uždavinys. Jis didelio takto, tolerancijos ir idealizmo reikalauja. Tačiau vieni kitų supratime ir glūdi Bendruomenės stiprybė. Tą supratimą organizaciniais potvarkiais išgauti - suorganizuoti sunku. Ji reikia darbais užsitar nauti. Lygiai kaip šalto-tyro oro srovė pravaldo - "apvaldo" užterštą orą, taip kultūringa ir tolerancija pagrįsta bendruomeninė veikla savaime tautiečių prie jos pritraukia.

Lengva sutikti su autoriaus tvirtinimu, kad "apimti plačiau, o suorganizuoti tampa - sunku". Tiesa, vienoj vietoj suderinti užsitar nauti. Lygiai kaip šalto-tyro oro srovė pravaldo - "apvaldo" užterštą orą, taip kultūringa ir tolerancija pagrįsta bendruomeninė veikla savaime tautiečių prie jos pritraukia.

LIETUVYBĖS
IŠLAIKYMAS

Tiesa, kad išeivijoje sąmoningas išsilaukimas iš lietuvių reikalau-

ja pastangų. Sąmoningumas pirmiausia ateina iš vidaus. Vidujinis impulsas ir duoda akstiną dalyvauti Bendruomenėje. Pavyzdžiai, žinoma paskatina. Jie ateina iš tų vy, lituanistinės mokyklos, draugų, lietuviškų organizacijų. Svarbiausia, iš čia suminėti faktorių visumos -- lietuviškos aplinkos. Tos aplinkos patrauklumas, jos kūrybiškumas ir kultūrinis-visuomeninis pasireiškimas daug prisideda prie sąmoningo išsilaukimo. Iš kitos pusės, svetimoji aplinka ir neretai asmeniniai egoistiniai sumetimai veikia prieš dalyvavimą bendruomenėje. Iš tiesų sunku apčiuopti kur baigiasi patriotinis jausmas, raginąs dalyvauti bendruomenėje, kur prasideda protinis apsisprendimas kad reikia dalyvauti. Ypač, kad ir už protinį apsisprendimą motyvų yra visokių ir jie ne pas visus yra vienodi.

Toliau straipsnyje V. Rastenis įrodinėja, kad prel. M. Krupavičiaus bendruomeninės idėjos aiškinimas: "Į draugių rašosi kas nori, tautinei bendruomenei gi priklauso kiekvienas lietuvis", yra daugiau "gražbilystės nuodėmė" gimusi idėja, kalbanti daugiau ir tautiečių patriotinius jausmus, o ne tikslus Lietuvos Bendruomenės apibūdinimas". Tiesa, svarus yra V.R. argumentas "Kadangi tauta nėra organizacija, todėl nėra apčiuopiamų dėsnių, kaip asmuo priklauso tautai". Išeivijos sąlygose tas pats argumentas man atrodo yra svarus ir Bendruomenei: sunku surasti apčiuopiamus ir vien protiniu apsisprendimu pagrįstus dėsnius dėl kurių tautiečiai turėtų priklausyti Bendruomenei. Dar sunkiau būtų išvardinti visiems lygiai priimtinius argumentus dėl kurių jie turėtų rašyti į tą Bendruomenės organizaciją, kaip kad siūlo Vincas Rastenis.

Kad ir truputėlį sušlu batus logikoje dėl terminų, manau, geriau palikti griežtai neapibrėžtą liniją tarp "patriotinio jausmų padilginimo" ir protinio apsisprendimo už dalyvavimą Bendruomenėje. Gal šių dviejų kompleksinių sąvokų susikirtime ir yra geriausia išeitis šioje išeivijos lietuvių kompleksinėje situacijoje. Ypač dar ir dėl to, kad pati

sąvoka "pasklidę lietuviai sudaro Bendruomenę" (Lietuvių Charta), su tiesa šimtaprocentiniai neprasilenkia pasakius, kad "Bendruomenė yra visi lietuviai" (LB įstatai).

Mūsųose jau paplito būdas bendruomenę atskirti nuo bendruomeninės organizacijos, pirmąją rašant mažąja b. o antrąją B didžiąja. V.R. neabejotinai tiesus, kad raidžių skirtumą tik raš te lengva pastebėti. Gyvoj kalboj jis nėra apčiuopiamas, jeigu išskirtinai nėra paryškina mas. Čia, manau, nedidelė bėda. Priešingai, gal tik laimė nelaimėje. Bendruomeninėje veikloje juk neturi būti esminio skirtumo tarp lietuvių, siekiančių dviejų pagrindinių idealų -- išsilaukimo ir Lietuvos išlaisvinimo. Veiklos metodus tarpusavio susipratimo dvasioje suderinti įmanoma. Suderinti veikia -- vienintelis laidas pagrindinių idealų atsieikime. Gyvam lietuviškam gyvenime, kaip ir gyvoje kalboje kur prasideda didžioji B ir kur pasibaigia mažoji b nėra tiek svarbu, kiek svarbus yra pats gyvas lietuviškas gyvenimas.

Viena iš didžiausių kliūčių, mano supratimu, mažaraidei bendruomenei įsiliėti į didžiaraidės eiles tai pastarosios Tarybos sudarymo būdas JAVse. Jos praplėtimas, įsileidžiant apylinkių ir organizacijų atstovus yra vienas iš labiausiai degančių reikalų tarpusavio kovoms apgesinti.

• Jurgis Gliuda, SIMAS. Išleido "Vilties" draugijos leidykla 1971 metais Clevelande. Knyga 160 psl., kaina 3 dol., gaunama Dirvoje ir pas knygų platintojus.

Want to Earn
\$20,000

with a

TRAVELMART AND
TRAVEL
TRAILER CENTER

We have available now in
Hartland County a new
business

OPPORTUNITY FEATURING:

- Travelmart store
 - Overnight travel trailer sites
- For information on this location
call NOW!

Mr. Robert Anthony

313-843-4200

days or evenings

West of Woodward

or downriver

Mr. J. Oliver

East of Woodward

and northern suburbs

day 313-872-8100

evenings 313-543-0167

(54-58)

J. GRAUDA

Copyright

Senovės dainiai, sukūrę mums nuostabius mūsų dainų tekstus, ne negirdėjo apie copyright teises. Ir nesirūpino tie senovės dainiai, kuriuo būdu apsaugoti atskirą žodį ar sakinį.

-- Kuriam galui? Kokiam reikalui? -- nustebtų senovės dainius, jeigu dabartinis korespondentas paklaustų, ar jis turi copyright tekstui, sakysim "Kai aš turėjau kaime mergelę"?

-- Tegu dainuoja jaunimas ir senimas, -- atsakytų senovės dainius, -- tegu džiaugiasi mano sukurta dainele.

Nekitaip buvo su Strazdeliu. Jis nesirūpino copyright'ais, sukūręs "Pulkim ant kelių" o copyright'ą turėdamas turčiumi pavirstų. Galėtų kiekvieną parapiją apdėti duokle už jo sukurtos giesmės pagiedojimą.

Taip gera savųjų tarpe. Vienas sugalvoja, kitas pagražina. Visi džiaugiasi kūrinėliu.

Modernaus gyvenimo sąlygose copyright būtinas. Modernaus gyvenimo sąlygose išsivysto ambicijos. Tos ambicijos sako: aš sugalvojau dainelę, ko anas savinasi ir mano dainelę išduoda už savo! Taip netoli ir iki "akies ijuodinimo" (liet. versija "Akies užmūrijimo").

Dabar per daug landžių tipelių, kurie svetimomis plunksnomis besipuošdami išsидуoda už povus. Antai, koks prietykis --

Dana Deksnytė - Kybartienė parašė jausmingą eilėrašį ir patalpino jį "Laiškuose Lietuviams". Eilėraštis buvo toks:

Ateik, naktie, ir būki mano mylima;
Apgaubk juodais plaukais ir žemę užmigdyk.
Palikę vienu du pasaulyje tada
Svajonių pilyje galėsime žaist...

Dabar paaiškėjo, kad spartus vyrukas, pavarde Mačernis, ėmė ir nukniaukė tą eilėrašį ir išduoda už savąjį. O kad neatpažintų nukniaukimo, dar ir žodžius nevykusiai sukeitė. Jis sakosi, kad tai jo kūryba!

Ateik, naktie, ir būki mano mylima,
Ateik pečius apskleidusi tamsiais plaukais.
Palikę vieni du pasaulyje tada
Žavingomis svajonėmis galėsime žaist.

Copyright, kaip matome, neleistų Mačerniui kniaukti teksto.

Dar arčiau, kada ne savi, bet svetimi kniaukia iš lietuvių jų tekstus. Visi atsimesna, kaip buvo su Nagiu. Parašė poetas dar žiaurios tremties sąlygose eilėrašį apie "krentantį sniegą". Vos suskubo išleisti "Lapkričio naktis", o kaž koks kitatautis Verhaeren kniaukt ir nukniaukė tą dalykėlį į savo rinkinį Les Villages Illusoires!

Būtų copyright padėjęs žiaurios tremties sąlygose, nesipuoštų tūlo kitataučio Verhaeren'o knygutė mūsų poeto kūrinėliu.

Sentencija? Naudokimės copyright patarnavimais.

SIŪLOME ĮSIGYTI ŠIUOS
VILTIES LEIDINIUS

J. Gliuda. SIMAS. Simo Kudirkos tragedija.	
160 psl.	\$3.00
E. Čekienė. KAD JI BŪTŲ GYVA. 420 psl.	\$5.00
S. Rūkienė. GRĮŽIMAS Į LAISVĘ. Sibiro tremtinės atsiminimai. Kietais viršeliais. 526 psl.	\$6.00
J. Gliuda. AGONIJA. Romanas iš Lietuvos respublikos žlugimo. 408 psl.	\$5.00
R. Spalis. REZISTENCIJA. Romanas iš pirmosios sovietų okupacijos Lietuvoje. 430 psl. Kietais virš.	\$6.00
Giovannino Guareschi. DRAUGAS DON CAMILLO. Įdomi satyra iš gyvenimo Sovietijoje. 216 psl.	\$3.00

DIRVA
6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. ir prašau atsiųsti man:

..... egz. SIMAS	\$.....
..... egz. KAD JI BŪTŲ GYVA	\$.....
..... egz. GRĮŽIMAS Į LAISVĘ	\$.....
..... egz. AGONIJA	\$.....
..... egz. REZISTENCIJA	\$.....
..... egz. DRAUGAS DON CAMILLO	\$.....

Mano adresas:
(pavardė ir vardas)

adresas:
(namo numeris ir gatvė)

adresas:
(miestas ir valstybė, zip Nr.)

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKAS

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerių ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

KŪRYBA IR MOKSLAS

LIETUVIAI DAILININKAI AUSTRALIJOJE

Prieš pat mirtį mano geras bičiulis Antanas Kausasatsiuntė man iš Melbourne gražią dovaną "Eleven Lithuanian Artists in Australia". Savu laikunespėjau parašyti apie šią knygą recenzijos, tai nors pavėluotai bandysiu, pasinaudodamas šios knygos medžiaga, apšviesti lietuvių dailininkų, kurie gyvena ir kuria Australijoje, papildomai naudodamiesi ir "LE" medžiaga. Tikiuosi, kad skaitytojams bus įdomu susipažinti su mūsų moderniaja dailė.

Vincas Jomantas. Tai dailininko Viliaus Jomanto sūnus, gimęs 1922 m. Kaune. Dailės pomėgį ir polinkius gavo iš tėvo. Studijavo Vilniaus dailės ir Muencheno meno akademijose. 1949 m., atvykęs į Australiją apsigyveno Melbourne. Čia jis yra Karališkojo technologijos instituto dailės lektorius ir skulptūros skyriaus vedėjas. Savo skulptūros kūriniams jis išgarsėjo ne tik Australijoje, bet Japonijoje ir kituose kraštuose. Yra dalyvavęs daugelyje parodų Australijoje, Japonijoje, 1967 m. surengė individualinę savo darbų parodą Sydney. Milduros miesto parodoje už "Guardant" kūrinių laimėjo premiją. Jo kūrinių įsigijo Viktorijos nacionalinė galerija, New South Wales meno galerija, Tokio "Young Australians" ir kt. Apie V. Jomanto kūrybą palankiai atsiliepia australų dailės kritikai. Elwyn Lynn knygos įžangoje be kitko pabrėžia, kad V. Jomanto dailės formos yra kilusios iš kubizmo, tačiau jos nėra nuobodžios, o yra prisigėrusios vidinio dinamizmo. Visa jo kūryba dvelkia monumentalumu, grožiu ir ritmingumu. Dailininkas A. Vaičiaitis jo kūrybą apibūdina nešaukiančia, negrūmota, svajiniga, poetiška, čiurlioniška. Leidinyje yra trys V. Jomanto darbai: "Auka" (plastika ir medis), "Bios" (medis) ir "Sculpture" (bronzos). Visi trys darbai pasižymi kompoziciniu tobulumu, formų išraiškumu ir grakštumu.

Ieva Kubienė, tebūnie man atleista, kad jos pavardę sulietuvinau. Ji pati vadinasi Eva Kubos. Gimusi 1928 m. Šilutėje. Studijavo Berlyno pritaikomojo meno aukštojoje mokykloje. 1952 m. išvyko į Australiją ir čia studijavo Melbourne Karališkojoje technikos kolegijoje ir Swinburno to pat vardo mokykloje. Ji yra bent kelių Australijos dailininkų organizacijų narė. 1962 m. ji suruošė Sydney savo darbų parodą. Tais pat metais dalyvavo trečiojoje tarptautinėje bienalės parodoje Tokio, vėliau Australijos grafikų parodoje, Washingtono etc. Ji yra laimėjusi 22 dailės premijas. Jos kūrinių yra įsigijusios ne tik Australijos, bet ir Londono, Lumpur, New York ir kt. galerijos.

Ieva Kubienė yra grafikė ir tapytoja. Iš pradžių kūrėsi vokiečių ekspresionistų įtakoje, vėliau pakrypo į abstraktizmą. Jos kūriniuose dominuoja tam susiklosčiusios, vakaro prieblančių nuotaikų. Jos kūrinių pasi-

STEPAS VYKINTAS

Žymi ne tik nuotaikingumu, bet ir metafiziniu gilumu. Leidinyje yra išspausdinti trys darbai: "Mood of a Landscape", "Melting trunks" ir "Within a Landscape" (visi guašo darbai).

Vladas Meškėnas. Gimė 1916 m. vasario 17 d. Baku mieste, Kaukaze. 1921 m. grįžo į Lietuvą. Studijavo dailę Kauno meno mokykloje. 1936 m. konkurso už Vaitkaus pašto ženklus laimėjo III premiją. 1944 m. pasitraukė nuo bolševikų ir apsigyveno Vienoje. 1949 m. išvyko į Australiją. Čia įsigijo "full-time" portretisto dailininko vardą. Laimėjo bent kelias lietuvių organizacijų ir australų "Womens Weekly" žurnalo premijas. Jo kūrinių įsigijo Lietuvos, Vokietijos meno muziejai ir Australijos New South Wales galerija.

Leidinyje yra trys V. Meškėno kūrinių: William Dobell portretas (pastelė), "Pony Hawkins" portretas (aliejus), ir Weaver Hawkins portretas (pastelė). Jo portretuose ryškūs charakterio bruožų iškilimas, kūno sudvasinimas. Elwyn Lynn laiko William Dobell portretą kaip geriausią Europos ekspresionizmo tradicijų išraišką.

Ieva Pocienė. Ji yra gimusi Sakalauskaitė, 1923 m. rugsėjo 14 d. Piniavoje, Panevėžio apskr. Mokėsi Panevėžio ir Kauno gimnazijose, studijavo VDU universitete iki 1943 m., kada naciai u-tą uždarė. 1950 m. išvyko į Australiją ir apsigyveno Adelaidėje. Čia studijavo skulptūrą Adelaidės meno mokykloje. Įsigijusi skulptūros meno diplomą dirba toje pačioje mokykloje kaip "part-time teacher". Anksčiau kurį laiką dirbo savarankiškai keramikos srityje ir už keramikos darbus laimėjo keletą premijų. Dalyvavo australų meno parodose Adelaidėje, Sydney, Melbourne, Milduroje. 1962 m. Melbourne suruošė savo darbų parodą. Taip pat laimėjo daugybę premijų už skulptūras ir kitus kūrinius. Leidinyje yra trys Ievos Pocienės darbai: "Medžio konstrukcija" (jarrah), "Adams arising" (spalvotas cementas) ir "Rising forms" (Liment Fondo). Jos kūryba pasižymi abstraktiškumu, formų išraiškumu.

Vacys Ratas. Gimęs Rataiskis, vėliau sulietuvinęs pavardę. Drįstu sulietuvinti ir jo vardą, nes jis man grumėnis ir gražesnis. Jis gimė 1910 m. vasario 25 d. Paliepio kaime, Seinų apskr. Baigęs Kauno gimnaziją, įstojo į Meno mokyklą, kur pas prof. Adomą Gaidiką studijavo grafiką. Šias studijas dar gilinavo Venecijoje, Florencijoje ir Romoje. Nuo 1937 m. iki 1944 Vytauto Didžiojo Kultūros muziejaus meno skyriaus konservatorius. Aktyviai dalyvavo dailininkų organizacijose: Liet. dailininkų sąjungoje ir "Ars" Formos meno kolektyvuose. Gindamas dailininko individualybę ir laisvę, 1944 m. pasitraukė į Vo-

kietiją. Čia Augsburgėje įsteigė privačią dailės studiją-mokyklą. Buvo tarptautinės meno akademijos lektoriumi Muenchene, Freiburgo Liet. dailės instituto nariu, "Žiburių" dailės skyriaus redaktoriumi, išvykęs į Australiją, aktyviai dalyvauja lietuvių ir australų dailės organizacijose, priklauso Sydney "Printmakers Society" ir "Contemporary Art Society".

Nuo 1935 m. V. Ratas yra žinomas kaip moderniosios mūsų grafikos kūrėjas. Jis su savo kūriniams dalyvavo ne tik Lietuvoje, bet ir Prancūzijoje, Amerikoje, Čekoslovakijoje, Vokietijoje, Belgijoje, Olandijoje, Australijoje, Naujoje Zelandijoje, Pietų Azijoje. 1937 m. pasaulinėje meno ir technikos parodoje Paryžiuje už raizinius "Jūrą ir Kastytį" yra laimėjęs garbės diplomą. 1965 m. yra gavęs už savo darbus Australijos "Fashion Fabric Design" premiją. Jo grafikos darbų yra įsigiję Kauno, Vilniaus, Šiaulių, Telšių muziejai, Perth Sydney Canberros ir kt. miestų meno galerijos, Muencheno, Chicago ir Washingtono muziejai.

V. Ratas yra žinomas ir kaip knygų iliustratorius. Jis iliustravo "Sėkų seką pasaką" 1935 m., V. Krėvės "Skerdžių", F. Jurkuso stilizuotą liaudies pasaką "Dvylika brolių, juodvarniais laikstančių" 1948 m. ir kt. Jo raizinių yra išspausdinta "40 Wood Cuts" 1945 m. Augsburgėje, "Lithuanian Art in Exile" 1948 m. etc.

Australijos lietuvių dailininkų leidinyje yra išspausdinti 3 V. Rato kūrinių: "Desert" (plaster print), "Luxuriant space" (metal graphic) ir "Fragment in space" (metal graphic). Elwyn Lynn taip atsiliepia apie šiuos V. Rato kūrinius: "Ratas has, over the years, exhibited some fine, spare works of racing movements arrested by areas as still as stones -- as here in 'Desert'; but his other two works reveal an increasing interest in experimental print techniques and in a haunting, other-world strangeness. He seeks to capture a mystical suggestiveness that may emanate from simple, familiar forms".

Apie kitus Australijoje kuriančius mūsų dailininkus sekame numeryje.

• "Lithuania 700 Years" veikalo jau ir antroji laida baigiamą išspausdinti. Pranešame gerb. platintojų ir lietuvių visuomenės dėmesui, kad numatantieji šį veiklą dar platinti ar kaip dovaną lietuviškai nekalbantiems įteikti, nelaukdami užsisakyti. LNF žinioje beliko tik 100 egz.

Gavę čekį 10 dol. sumoje pasiūnčiame knygą. Adresas: Lithuanian Independence Fund Inc., 87-90 96 St., Woodhaven, N. Y. 11421. Arba pas knygų platintojus, kurie dar turi.

GERARDUS MERCATOR (1512-1594), vokiečių kilmės flamų kartografas, geografas yra žinomas visame pasaulyje. Be eilės kitų svarbių žemėlapių, 1575 m. pradėjo didžiulį atlasą, kuriame 155 m. išleido jo sūnus. Toliau du lapai užima Lietuvos žemėlapius. Ji perspausdina natūralaus dydžio. Iš originalo vartoti kelių gabaliukų pakuotėje tik žalia, kuri buvo atžymėta tuoliausios Lietuvos žemės. Jo kitoje pusėje buvo paskelbta žinoti apie Lietuvą, bet ne visoms galimoms patvirtinti. Auksinis, ardo, Lietuvos nei lietuvių, nei nepatvirtinti. Naujais kiti kartografo žinios. Skirtingose laisvose apimtys paskelbti laisvų, prancūzų, anglų, danų, flamų, vokiečių, kalbomis. Nors tada jau vyko Lietuvos imperijos žlugimas, bet ji dar tebebuvo įtakinga Europos valstybė. Rykūs ir pietuose, ugniuose, ir kitu pabrėžti, buvo prie Dniepro (Nepo) upės ir kitur. Lietuvai dar tebebuvo europiečių nuo barbariškų. Azijos tautų. Kitos žemėlapių sritys: **KURŠAS (CURIA)**. Įsijungė žinomas Cori, Cori, Curtes, Curtes, Curtes, Kuris, Kurzone ir kitais vardais. Kuršiai yra lietuvių tautos gentis. 853 m. tautaiškie, kokių, sostinė, Apolė, dabartinė, puolė šiedai. Kaip atskira Kuršų kunigaikštystė, apimanti nemažą žemių dabartinėje Latvijoje, 1562-1795 m. priklausė Lietuvai-Lenkijai. Šiame žemėlapyje Curia ir Zengaliai (Sengaliai) pažymėti kaip Lietuvos dalis. 1760 m. kuršiai, talkuodami kiti giminių, židuriai suviesė vokiečius. Priešingai oršio kurionumė, prie Durbės, dabartinėje Latvijoje. Beigi XIII a. Lietuvos žemės nukariavo Livonijos ordinas, visam kniškui priėmus okupacijas. **POLOČO KUNIGAİKŠTIAI (POLOČENSIS DVCATVS)** žinoma, nuo X a. 1248 m. Polocko kunigaikštystė, valdė Lietuvos kunigaikštis. Tautaiškie, 1392 m. Vytautas Didysis panaikino Polocko kunigaikštystę, įjijungė prie Lietuvos ir priklausė iki 1772 m., kada žiugo didžioji Lietuva. **SMOLENSKAS (SMOLICKIA)** įkurtas IX a. jo rėdė. Nuo XIII a. pradėjo linkti prie Lietuvos. 1348 m. talkino Lietuvos kariuomenė nušiti vokiečius-kryžiuočius. 1351 m. paimė Lietuvos kuniaius Algirdo globos ir ji buvo gautelė. 1352 m. 1368 m. talkino Lietuvos kariuomenė prie Maskvos. 1395 m. Vytautas Didysis Smolenską kunigaikštystę, įjijungė i Lietuvos imperiją. Lietuvos priklausė iki 1654 m. **MASCOVIAE PARS**. Tais laikais taip vadinti rusai. Maskviečiai rusai pradėti vadinti nuo XIII a. **PODOLIS (PODOLIA)**. 1362 m. Lietuvos kuniaius Algirdas, suviesęs totorius, nemažą plačių ugniuose, žemių, paimė savo globon, tarp jų ir Podolę. **VOLINIA (VOLINIA)**. 1219 m. sudarė talkos sąjūdį su 21 Lietuvos kunigaikštyste, ju tarpe ir Mindaugu, vėliau tapusiu Lietuvos kuniumi. 1447 m. Lietuva, išleisdama Kazimiera kuniumi i Lenkiją, išleisdama, kad Volinija priklausytų Lietuvai. 1795 m. pasigrobė Rusija. **RUSIA (RVSSIA)**. Vardas gaus būti suviesių, švedų, ar kitos kilmės. X a. Rus, Rus, Rus, (Rus, Rus) vadinti kono giesi skaudinami, švedai, i centrinę, bei rytų Europą. Nuo XIII a. dalis jo rėdė (lietuvių gentis) ir dalis gudu vadinti. Juodažia Rusia, nes ten buvę daug tautų, miškų, pelkė. **LENKIA (POLONIA)**. Lenkų apgyvendintos valdytos žemės. **PRUSIJOS DALIS (PRUSSIA PARS)**. Lietuvos tautos kilmės prūsų žemės, kono gyvenamųjų nuo prieškritinių laikų. Čia jos ne visos parodytos. Nuo XIII a. iki II Pasaulinio karo okupuoti vokiečių. Po II Pasaulinio karo (1947 m.) plotis, dalis okupacijas lenkai, šiaurinė, dalis okupacijas rusai.

ALGIRDAS GUSTAITIS

KARTOGRAFINĖ RETENYBĖ

Garsusis šešioliktoje amžiaus žemėlapių rengėjas Gerardus Mercator, savo Europos žemėlapiuose neišvengiamai turėjo paliesti Lietuvą.

Ano meto Lietuvos valdomi plotai buvo įtraukiami į žemėlapius, bet 1575 metais Mercator išleido žemėlapi, kuris yra pirmasis vaizduojąs Lietuvą visiškai atskirai, ne tarp kitų valstybių.

Šiam žemėlapiui pagaminti kartografas naudojo si kitų surinktais ir paskelbtais daviniais. Kaip tada buvo praktikuojama, žemėlapis turėjo visą skiltį, aiškinančią kuklius ir dažnai netikrus davinius apie šalį, kuri pristatoma lakštė.

Šį kartą tenka minėti šią kartografinę retenybę dėl to, kad žemėlapis (naujoje laidoje) sugrįžta į lietuvių visuomenę, o per ją ir į pasaulį. Jaunas dailininkas Linas Baškauskas (123 Frazer Ave., Santa Monica, Calin. 90405) color Etching būdu atkartojo žemėlapi, pristatydamas tą laidą lietuvių dėmesui.

Tai didelio formato leidinys. Žemėlapis atspausstas ant specialiai parinkto brangaus popierio, kuris sutapatina leidinį su originalu. Atspausstas dviem spalvomis. Brėžinio apačioje įdėtas lietuviškasis aiškinamasis tekstas, kurį rūpestingai parengė Algirdas Gustaitis.

Čia aprašytas žemėlapių turinys ir aplinkybės, kuriomis esant senasis žemėlapis atsiradęs.

Senoji Lietuvos žemėlapių nuospauda labai įspūdinga. Kūrinys vilioja pakabinti jį ant sienos ir suteikia estetišką papildinį lietuvių butams. Jis tinka puošti istaigas, sales. Ir nepakeičiamas kaip bet kurios progos dovana. Meniškas teksto įrašas harmoningai sutampa su originalo raidžių forma. Žemėlapių kaina, atgaunant leidimo išlaidas, — 25 dol. Tiražas labai ribotas. Nėra abejonės, kad ši laida ilgainiui taps kartografinė retenybė. Užsakymus adresuoti dailininkui, jo adresu.

J. Gliauda

M. VENCLAUSKAS

VELNIO SURAITYTAS

Motiejus buvo šaunus kalvis, žinomas visoje apylinkėje ir visiemis reikalingas. Per dienų dienas paįšinas trankėsi kalvėje, nuo ryto iki vakaro, ir be savo kalvės, atrodė, nieko nežinojo. Bet koks buvo menininkas, kaip dailiai apkaustydavo roges, išdėgindamas gėles, lekiančius briedžius — neatsižūrė! O kiek jis pasakų mokėjo — darbui sumažėjus, ilgais žiemos vakarais, kai ims pasakoti apie velnius bei visokius vaiduklius, tai kitam ir plaukai šiaušiasi, išėjus į kiemą, ypač kai lauke tamsu. O jis pats sakėsi nesykį akis i akis susidūręs su velniu — ir ką jam gali padaryti? Bet kai Motiejus patekdavo į miestelį, tai jau be nakties negrįždavo. Pareidavo kartais ir auštant. Ir kur ne, kol išsipašakodavo, kol išliedavo viską, kas jam per ilgą laiką buvo susikaupę, eidamas nuo vieno telefono stulpo prie kito, arba, židrėk, tvoros metą apsikabinęs, kaip koki draugą, — ir išaušdavo... Kartais pareidavo

šlapias, purvinas, kruvinai nusibalnojęs nosį, bet vis tik pareidavo. Ir be pagelbos. Visi stebėjosi, kaip jis dar gyvas. Kartą net per lieptą perėjo, grįždamas iš kaimyno, nors pats nebeprisiminė nė kaip, nė kada. Per tą lieptą ir blaiviam nelabai drąsu būdavo eiti, nes jis visas suposi, o atramos kartelės, kaip ant juoko prisektos, vos vos besilaikė — tarpais ir visai nebebuvo. Ir tada žmonės paleido gandrą, kad Motiejų velnias pervedė — negi Dievas ar angelas paduos ranką tokiam sudvokusiam naktibaldai ir giruokliui?

— Kaip tu ir nemosisuki sprando? — pykdama sakydavo žmona, pagiriojančiam seniui.

— Velnias man padeda, — atsakydavo ir pats kalvis, norėdamas atsikratyti nelabos bobos bambėjimo.

— Palauk, palauk... vieną sykį tas velnias tave suraitys, matysi! Taip ir atsitiko.

Grįžo Motiejus iš jomarko jau visai sutemas, apglostinėdamas telefono stulpus tai medžius pakelėje, kol pagaliau pasuko į miškelį. Buvo mėnesinėna. Tylu, ramu. Motiejus gal ir nebuvo per daug

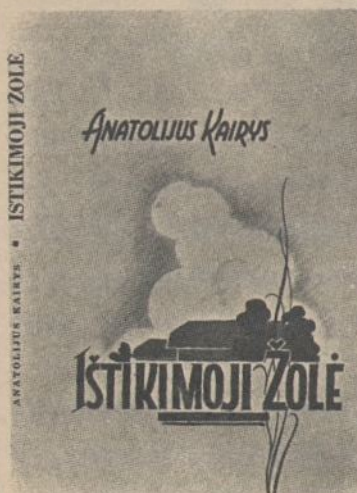
prietaringas, bet vis tik kartais ir neįjaukiai pasijusdavo, jei blaivesniam kada pasitaikydavo grįžti pro Ožkabalį — toks žliurgantis raistas priepatke liuko, pakalnikėje. Po lietaus ten tuojau telksnodavo vanduo. Ejo kalbos, kad va vieną velnias ten yra gerai pamurkėdęs. Ketino ten statyti tiltuką, jau ir eglaičių pakirto tam reikalui — kelmiai ana kada išversti mėtėsi pakely, raitytas šakis iškėlė, lyg pagelbos šaudami, bet niekas neprisibaudė pradėti tilto. Iki stebulių garmėjo vežimo ratai, o ir pėsčiam reikėjo kuone iki kelių bristi, kai palydavo. Nusileidi ten kaip į kokią duobę: tamsu ir neįjauku. Dabar, tiesa, švietė mėnuo, bet eglių šešėliai vis tiek dengė kelią ir kelmus. Motiejus kaip tik leido si tuo šlaitu. Niekur nieko. Staiga slystelėjo jis, ir kažkas capt jam už kojų patamsy, parbloškė aukštelininką, stvėręs kietom kaip geležis rankom už kupros, už rankų — net sprandas sutratėjo ir nudiegė per galvą — ir nebeįleisdžia. Kalvis ir šiaip bando išsilaisvinti ir taip — nieko neišsina. Niekaip negali suvokti, kas čia su juo atsitiko?

(Bus daugiau)

GRYBAI – PUVENŲ GYVENTOJAI

Lietuvoje, o taip pat ir JAV miškingose vietovėse, vasaros gale, dygsta daug grybų. Žmonės daugumoje linkę visus kremblius vadinti grybais, tačiau jų esti įvairių rūšių, turi atskirus pavadinimus: umedės, voveruškos, kelmučiai, pievagrybiai, rudmėsės, raudonikiai, biredžiabudės, kazlėkai, varna-

ATSIŪSTA PAMINĖTI

• **Anatolijus Kairys, Iš-TIKIMOJI ŽOLĖ.** Išleido Lietuvos atgimimo sąjūdis 1971 m. Mecenatai — Janina ir Juozas Valiušaičiai. Viršelis: Ant. Rūkštelės. Tiražas 1,100 egz. Leidinys 254 psl., kaina 4 dol.

• **Alfonsas Grauslys, Ieš-KAU TAVO VEIDO.** Rodyklės ieškojimo keliuose. Viršelis Giedrės Vaitienės. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1971 m. Knyga 296 psl., kaina 5 dol.

JONAS MIŠKINIS

lėšos, kiškigrybiai, smarskoš ir pagaliau tikrieji baravykai. Grybų yra naudingų ir kenksmingų. Dažnai grybautojai, neatskirdami grybų rūšių, renka juos iš eilės ir parsinešę namo išverda juos ir bando valgyti. Neretai pasitaiko, čia Amerikoje, valgydami netikrus baravykus apsinuodija jais ir suserga. Naudingus grybus nesunku atskirti pagal jų išvaizdą, pvz., pievagrybio, umedės, voveruškos, kelmučio ir kai kurių kitų, apatinėje galvės pusėje yra plokštelė. Tai tokias vadinama lukštiniais grybais. Kiti grybai -- baravykas, raudonikis, kazlėkas, kiškigrybis, apačioje galvės pusėje turi skylių, vamzdeliais vadinamų, vamzdelinių grybų.

GRYBIENA

Pakasinėjus žemę toj vietoje, kur auga grybai, randama balsvų, susipynusių, panašių į šaknis sūtlelių. Šie sūtleliai nėra šaknys, bet patsai grybas, grybiena vadinamas. Tai, ką paprastai vadinam grybu, t.y. kotelis ir galvelė, yra tik grybo vaisius, kaip kad, agurkas arba arbūzas yra ne patsai augalas, o tik augalo vaisius, augantis ant besidriekiančių žeme stiebų. Todėl grybiena yra nešaknis, o patsai grybas? Mat, šaknys tik čiulpi iš žemės mineralines medžiagas, o jas perdirbinėja kitos augalo dalys, lapai, stiebai ir chlorofilas. Grybiena, čiulpdama iš pūvusių maistą, perdirbinėja pūvėsinę medžiagą ir grybinę medžiagą. Tai ne grybiena, bet patsai grybas. Bet ir tai, ką paprastai vadiname grybu, yra grybo vaisinė dalis - kotelis ir kepuraitė, irgi yra sudaryta iš tankiai susipynusių grybinių sūtlelių -- iš grybienos.

MICELIS

Žemė, kurioje dygsta grybai yra išraižyta, kaip voratinkliu, baltais daugceliais sūtleliais, vadinamais gyfais.

Grybai tiek auga, tiek užaugę yra susiraižę su tais sūtleliais, nes tas sūtleliumezgynys, vadinamas miceliu, ir pats grybas yra to paties auglio dalis. Micelis ilgai gyvena žemėje. Užaugęs tam tikro didumo, jis

leidžia į orą grybelių. Grybai, kai tik pasėja sporas, tuojau žūva. Jų, vietoje atsiranda kiti. Micelis vis auga. Jis panašus į vaisinį, daug duodantį vaisių medį: kai vaisius subręsta, nukrinta, bet pats medis, kaip ir tas micelis, lieka gyventi. Tai gi micelis yra tikrasis augalas - grybas. Micelio siūlai labai glėžni. Kai juos išimi iš žemės, jie tuojau sudrimba. Vaisinė dalis stipresnė: ji išsilaiko pati, o micelis glūdi žemėje jos prilaukomas.

VEISIASI SPOROMIS

Jeigu perplausim skersai bet kurio lakštinio grybo - umedės arba voveruškos lakštelę ir žiūrėsime į pūvį pro mikroskopą, tai pamatysim, kad grybo lakštelės, kaip ir kitos visos vaisinės dalys susideda iš plonų grybienos sūtlelių. Šios plokštelės paviršiuje matysime sluoksnį pailgų buoželės pavidalo celių. Vienos tokios buoželės, kiek ilgesnės už kitas, turi keturis plonus smaigelius, ant kurių yra po vieną sporą.

Kai grybai subręsta, sporos nuo smaigalių byra. Sporas pagriebia vėjas ir išnešioja. Pakliuvusi į drėgną gausią pūvėsį žemę, sporos ima dygti ir išaugina grybiena, ant kurios po lietaus, kai grybiena gauna daugiau maisto, iššoksta iš žemės.

• **REZISTENCIJA. R. Spalis, Romanas. 430 psl. Išleido Viltis. Kaina \$6.00.**

Skaityk ir platink
DIRVĄ

mės grybo vaisius. Šiame grybo vaisiuje, kaip jau minėjau, pribręsta sporos. Sporomis umedės ir kiti grybai veisiasi. Bet grybai dar gali veistis ir iš grybienos. Jeigu perkeltum grybienos sūtlelių į žemę, gausią pūvenom, tai grybiena ima augti, bujoti ir išaugina kotelių su galvelėmis.

Baravykas, umedė, pievagrybis, voveruškos ir daugelis kitų galvinių arba kepurinių grybų minta pūvenomis. Tokie grybai, vadinami saprofitais. Tačiau tarp kepurinių bei galvinių, pasitaiko vienas kitas, kuris čiulpia sau maistą iš gyvųjų augalų, pvz., kai kurie kelmučiai čiulpia maistą iš medžių ir yra žalingi medžiams. Tokie grybai, kurie minta gyvųjų augalų sultimis, vadinami parazitais.

BECHLOROFILIAI

Nė vienoje grybo dalyje nėra chlorofilo. Dėl tos priežasties pievagrybiai negali patys pasigaminti tų medžiagų dalių, kurių jiems reikalinga, kad galėtų augti ir gyventi. Tokių medžiagų jie pasiima gijomis iš žemės, kurioje pūva gyvulinės ir augalinės medžiagos. Vadinasi, pievagrybis yra pūvenų gyventojas -- saprofitas.

Tokiu būdu minta daugelis ir kitų grybų. Jų randa daugiausia ten, kur yra pūvančių medžiagų dalių. Daug pūvančios medžiagos prisirenka miško žemėje samanose, nes ji esti apklotu storu lapų ir samanų sluoksniu. Grybai neturi chlorofilo ir jiems jo nereikia. Jie ir bešviesos gali apseiti. Jų randama net visai tamsiose vietose. Dėlto pievagrybiams auginti tinka požemiai, pvz., Prancūzijoje, duobės ir kitos panašios tamsios vietos.

Kai ore drėgna ir šilta, tai viskas pūna greičiau, ypač vasarą ir rudenį po lietingų dienų žemėj daug kas pūna. Tuo laiku grybams yra daugiausia maisto. Tuomet geriausios sąlygos augti.

Ne vien baravykai bei pievagrybiai valgyti tinka, bet daug ir kitokių kremblių. Taigi grybai reikia gerai pažinti. Čia tenka pastebėti, kad ir valgomieji grybai būna nuodingi, kai jie IMA DULėti. Dėlto valgyti galima tik jauni grybai ir neilgai trukus po jų rinkimo. Prieš verdant reikia kelis kartus verdančiu vandeniu apipilti ir gerai išplauti, o po to tik grybus virti.

SUPERIOR SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave. Telef. 391-1143
Cleveland, Ohio

Kviečia visus tapti klubo nariais.

Palaikydami Klubą — kartu paremsime Clevelando lietuvių organizacijas.

Penktadieniais galima vaišintis bulviniais blynais, dešromis, virtiniais ir kepta žuvimi. Kitomis dienomis įvairūs kiti valgiai.

Visi susitinkame Lietuvių Klube!

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

(5)

IŠEIVIAI KOVOJE DĖL LIETUVOS LAISVĖS

A. JURGENAS

III

Jei norime užtikrinti, kad už tėvynės ribų gyvenantieji lietuviai nenustotų dalyvavę kovoje už Lietuvos laisvę prieš Sovietų Sąjungą, turime pasirūpinti tos kovos tęstinumu kartoms besikeičiant. Svarbiausias mūsų uždavinys jaunimo atžvilgiu buvo ir tebėra išlaikyti jo lietuviškumą ir į tą tikslą yra nukreipta labai daug pastangų. Bendrai paėmus, rezultatai iki šiol buvo patenkinami, ir didelė jaunimo dauguma kalba lietuviškai, lanko lietuviškas mokyklas, dalyvauja lietuviškose organizacijose. Atvažiuojant į Ameriką, mums buvo aišku, kad gali būti rimtas pavojus jaunimui ištautėti, ir daugumas tėvų ėmėsi priemonių tam pavojui užbėgti už akių. Anuomet mums ir į galvą negalėjo ateiti, kad Amerikoje lietuvių tremtinių vaikai ir anūkai galėtų patekti komunistų ar komunistams simpatizuojančių asmenų įtakon. Daug kam tas ir dabar atrodo neįtikėtina. Viešosios mokyklos yra daugumoje liberalų, radikalų bei naujosios kairės rankose, ir yra draudžiama mokytojus atleisti, net kai žinoma, kad jie yra komunistų partijos nariai. Mūsų jaunimas daugumoje ėjo ir eina į katalikiškas pradžios ir aukštesnes mokyklas ir atrodė, kad šios yra pakankamai apsaugotos nuo viešose mokyklose vyraujančios dvasios. Deja, padėtis pasikeitė per pastarąjį dešimtį metų. Atsirado nemaža katalikais savo vadinančių liberalų ir radikalų net ir katalikiškųjų mokyklų mokytojų tarpe. Šiandien mažėja galimybės, kad katalikiškųjų mokyklų jaunimui būtų aiškinama apie komunizmą, kad jis būtų supažindintas su Pijaus XI enciklikos "Divini Redemptoris" mintimis ir Pijaus XII pasisakymais tuo klausimu. Abiem mokyklų sistemom objektyviai jaunimo neinformuojant apie komunizmą, reikia tam rasti kitų priemonių. Vartoju čia žodžius "objektyviai informuoti", o ne "indoktrinuoti", nes bešališkas supažindinimas su gyvenimu komunistų valdomuose kraštuose negali nepadarinti jaunulių sąmoningais antikomunistais.

Nors mūsų tarpe yra ryškių nuomonių skirtumų, neteko girdėti, kad kur būtų nueita į kraštutinius. Pakanka mūsų jaunimą palyginti su tais žydų jaunuoliais, kurie aktyviai remia prieš Izraelį kovojančius arabų partizanus, nors žydai amžiais garsėjo savo vienybe ir susipratimu, ir daug mūsų žiūrėjo į juos, kaip į sektiną pavyzdį. Arba prisiminkime tas amerikiečių jaunimo grupes, kurioms Madame Binh iš Vietkongo delegacijos Paryžiaus taikos derybose siuntė telegramas, reikalaujama mobilizuoti jėgas kovai prieš Jungtinių Valstybių paramą į Laosą įgyjavusiems pietų vietnamiečiams. Tokių faktų akivaizdoje galime pasidžiaugti, kad nieko panašaus, bent iki šiol, neatsitiko mūsų tarpe. Vis dėlto, jei kada išgirstume, kad koks jaunas lietuvis ar lietuvi, tremti-

nių vaikas ar anūkas, viešai ir aiškiai pasisakys už sovietų valdžią Lietuvoje ir už reikalą ją remti, turėtume pasipiktinti ir nuliūsti, bet nustepti nereikėtų, nes tik labai sąmoningi jaunuoliai galės atsispirti aplinkos įtakoms. Iš dalies ir patys būtume kalti. Iki šiol, kiek žinau, nebuvo jokios akcijos sistemaiškai aiškinti mūsų jaunimui apie komunizmo tikrąjį veidą, o apie dabartinę sovietų valdžią buvome linkę tiesiog kalbėti, kaip apie rusų okupaciją, tartum tai būtų svetima okupacija, kaip bet kuri kita, nesigilindami į specifinį komunistinės okupacijos pobūdį.

Lietuvybė gali būti tik etninė arba etninė ir politinė. Etniniai lietuviai yra tie, kurie lietuviškai kalba, lietuviškas dainas dainuoja ar šokių šoka, gal ir dalyvauja kurioje lietuviškoje organizacijoje, ir tuo jų lietuviškumas baigiasi. Toks lietuviškumas egzistavo prieš tautos atgimimą; atrodo, kad būtų sovietų valdžios noras, kad lietuviai tėvynėje grįžtų į etninio lietuviškumo stadiją. Reikia mums budėti, kad mūsų lietuviškumas toks nepasidarytų. Politiniu lietuviškumu čia vadinu tokį, koks išsivystė po tautinio atgimimo, kai prie seno etninio lietuviškumo buvo pridėtas naujas elementas — troškimas, kad Lietuva būtų tarptautinio bendravimo dalyviu ir kad lietuvių tautai būtų duota laisvė nevaržomai tvarkytis, be marksizmo-leninizmo ar kitokios Prokrusto lovos. Aišku, svarbu mums sąmoningai auginti jaunimą ne vien etniniais, bet ir politiniais lietuviais, kelti jo entuziazmą kovai už Lietuvos laisvę ir išsivadavimą iš dabartinio dvigubo jungo. Kaip tai padaryti? Mes turime nemažai praktikos toje srityje iš tų laikų, kai visa tauta, o ypač jos jaunimas, buvo nukreipti į Vilniaus vadavimą. Buvo mokėta tinkamai visus paveikti. Kai šiandieną tenka kalbėti apie reikalą vaduoti ne vien tik Vilnių, bet ir visą Lietuvą, žymiai mažiau daroma. Aišku, už Lietuvos ribų gyvenant, tokia veikla tampa žymiai sunkesnė, bet nėra neįmanoma. Jei nuo lietuviškų vaikų darželių, per lietuviškas šeštadienines mokyklas, per visas jaunimo ir senimo organizacijas, visur būtų įskiepijama mintis, kad "be laisvos Lietuvos nenurimsime", būtų galima išauginti jauną kartą, kuri taip trokštų išvartyti iš Lietuvos sovietiskąjį komunizmą, kaip jaunimas prieš 35 metus troško lietuviško Vilniaus. Jaunimas būtų įsisąmoninęs sovietinės sistemos žalingumą ir turėtų įtikinančius ir tikslus argumentus, kurie tikėtų diskusijoms universitetuose su radikalais kitataučiais. Nepakanka užauginti jaunimą, kuris lietuviškai kalba ir lietuviškus šokių šoka, reikia užauginti tokį, kuris žinotų, kas mūsų tautai kenksminga, o kas naudinga, kas mūsų priešai, o kas draugai. (Bus daugiau)

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

GRAŽIAI PAVYKUSI GEGUŽINĖ

ALT S-gos Clevelando skyriaus gegužinės, kaip tradicija, visad gausiai lankomos, bet šių metų liepos 18 d. gegužinė svečių gausumu ir nuotaika bus pralenkusi iki šiol rengtas.

Sekmadienio oras pasitaisė labai gražus ir į p.p. Dautų sodybą susirinko 200 svečių, tarp kurių matėsi ir tokie, kurie retai būvoja kokiame parengime. Buvo svečių ir iš tolimesnių vietovių, kuriuos čia būtų sunku visus išvardinti. Po obelimis prie išdėstytų stalių visi gražiai vaišinoi tarpusavyje daliai daliai išpūdziais ir, saulei nusileidus, nenoromis skirstėsi į namus.

Tarp svečių matėsi ir daug jaunimo.

Šios gegužinės pasisekimas, be abejo, priklauso dabartinei valdybai, sugėbėjusiai pritraukti tiek svečių.

Skyriaus valdybą sudaro: pirmininkas J. Mockus, vicepirmininkas K. Morkūnas, sekretorius K. Karalis, išd. V. Stuogis ir parengimų vadovas S. Lukas.

Prie gegužinės pasisekimo prisidėjo ir malonūs talkininkai, be kurių visa tai būtų buvę sunku suorganizuoti. Viesiems jiems valdyba pareikš atskirą padėką.

• **Stėponas Nasvytis**, 88 metų amž., senas tautininkų veikėjas, neseniai namuose griūdamas susižeidė koją ir šiuo metu gulė St. Vincent Charity ligoninėje Clevelande.

Linkime p. S. Nasvyčiui greitai pasveikti.

• **Vladas Blinstrubas** ir **J. Kaklauskas** rugpjūčio 2 d. vyks į atostogas į Cape Cod ir apsilankys pas draugus Bostone.

• **V. ir J. Stuogių** žentas, Lt. Cdr. John W. Carpenter, su žmona Guoda ir 10 mėnesių kūdikiu, perkeltas iš Atlanto pakraščio tyrinėji-

"Einu padėti šio krašto žmonėms ir ieškoti talkininkų Lietuvos laisvės atstatymui..."

Š.m. birželio 30 d. Clevelando vakarinės miesto dalies priemiesčių Westlake, Bay Village, North Olmsted, Rocky River, Fairview Park laikraštis West Life išidėjo Ritos Premeneckienės fotografiją ir minėtų apylinkių gyventojams gražiai ją pristatė, kaip kandidatę į Westlake miesto tarybą. Rita yra Respublikonų partijos atstovė prieš varžovą amerikietį advokatą Al. Tolaro, įvykstančiuose rugsėjo 21 d. pirminiuose rinkimuose. Laikraštis pažymi, kad kandidatė yra atvykusi iš Lietuvos, kaip politinė pabėgėlė nuo komunistinio režimo, ji yra nuoširdi ir pareiginga, ryžtinga ir mėgstanti atsakomybę. Jos tikslas esąs sušildinti Amerikos gyventojus jų pačių gyvenimo interesų svarba politikoje, iškelti, kad visi žmonės domėtųsi ne vien dienos gerbūviu, bet pastovia laisve ir krašto gerove ir, kad į valdžios vietas gyventojai kvieštų ir rinktų pačius geriausius ir sumaniausius žmones, kurie nuoširdžiai dirbtų bendram visų labui, ji rįžtasi padėti žmonėms ir tuo pačiu pasitarnauti Lie-

Rita Premeneckienė

tuvos ir lietuvių reikalams.

1949 m. R. Premeneckienė išsijungė iš visuomeninė ir politinė veiklą. 1955 m. gavusi JAV pilietybę tuoju buvo paskviesta Respublikonų partijos komiteto atstove savo rajone, kuriame išbuvo 12 metų. Persikėlus į Vakarinę Clevelando miesto pusę ir apsigyvenusi grynai amerikiečių aplinkoje Rita nuleido rankų ir intensyviai galvojo bei dirbo politini ir visuomenini darbą. Prieš prezidento R. Nixono rinkimus ji ypatingai aktyviai pasireiškė, organizavo lietuves moteris balsuoti už Nixoną, už parodytą ypatingą aktyvumą gavo padėkos raštą iš Centrinio Respublikonų Komiteto ir 1969 m. buvo pakviesta ir dalyvavo prezidento R. Nixono inauguracijos baliuje, Baltuosiuose Rūmuose, Washingtone, atstovaudama Ohio Respublikonų moterų organizaciją, pasipuošusi gražiais tautiniais rūbais. Atvykusi iš Washingtono sumanė suorganizuoti Lietuvių Respublikonų Klubą, Clevelande ir savo projektą įvykdė. 1969 m. rugsėjo mėn. pasikvietusi į savo rezidenciją nedidelį būrelį lietuvių patiekė savo sumanymą susiorganizuoti ir aktyviai veikti šio krašto politiniame gyvenime pilnomis teisėmis. Pirmame susirinkime dalyvavo 16 žmonių ir tapo įkurtas Lietuvių Respublikonų Klubas Clevelande, kurio pirmininke buvo išrinkta Rita Premeneckienė. Šiuo metu klubas turi virš 50 narių.

Rita aktyviai veikia šiose organizacijose: League of Women Voters, kasinė Namų savininkų d-jos Westlake; ji apgynė draugijos rezidencinio rajono reikalus prieš biznierių interesus ir tapo populiari savo apylinkėje, atstovė Tautybių Tarybos Washington, aktyvi narė Westlake Respublikonų klubo, priklauso Pasaulio Diskusinei grupei, vicepirmininkė Ohio tarptautinės moterų sąjungos, Atstovė Lietuvių kultūrinio darželio. Iniciatorė ir įkūrėja Amerikos Liet. Resp. Federacijos, kurią sudaro: -- pirmininkas Bronius Nainys iš Chicagos, sekretorė Rita Premeneckienė iš Clevelando ir specialus igaliotinis prie Amerikos Centrinio Respublikonų K-to dr. prof. Jonas Genys, gyv. Washington. Federacija bu-

kuri laisvai kalba krašto kalba ir turi daug galimybių teigiamam darbui. Rita ir Juozas Premeneckai augina tris sūnus, kurių vyriausias Viktoras šiais metais baigė odontologiją ir pradėjo dantų gydytojo praktiką. Edvardas šiais metais ištojo į Universitetą pasiryžęs studijuoti mediciną ir Vytautas dar gimnazijoje.

Ritos kandidatūrą į Westlake miesto Tarybą labai sėkmingai re-

• **Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.**

SAVININKAS PARDUODA vienos šeimos namą Naujosios parapijos rajone, 4 miegamieji, pilnai įrengta vonia antrame aukšte, salionas, valgomasis, virtuvė, vonia pirmame aukšte. Namas yra Landseer Rd. Skambinti dėl apžiūrėjimo 481-0213. (54-55)

PARDUODAMAS NAMAS

Cleveland Heights rajone, prie Oxford-Monticello mokyklos. Aluminium apmuštos sienos. Nauja virtuvė ir vonia. 3 miegamieji. Medžiu kurenamas židynys. Aptvertas kiemas. Prašo žemiau \$20,000. Tel. 382-9736. (55-64)

mia miesto gyventojai. Linkėtina mūsų mielai ir energingai p. Ritai Premeneckienei laimėti rinkimus ir nenuilstamai kopti laiptais aukštyn.

Jadvyga Budrienė

Visais gyvybės, sveikatės bei pensijų draudimo, o taip pat ir akcijų-investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

RUGPJŪČIO 8 D. Amerikos Lietuvių Piliečių Klubu gegužinė šv. Juozapo parke.

RUGPJŪČIO 15 D. sekmadienį Lietuvių Budžių plaukiojimo diena.

RUGSĖJO 25 D. Tradicinis Dirvos vakaras.

SPALIO 2 D. Clevelando Ateitininkų koncertas.

SPALIO 23 D. Grandinėlės balius šv. Jurgio parapijos salėje.

• **Jurgio Gliaudos "Simas", Emilijos Čekienės "Kad ji būtų gyva" ir Stefanijos Rūkienės "Vergijos kryškeluose ir Grįžimas į laisvę"** bus pristatomos š. m. rugpjūčio 1 d. Melbourn, Australijoje.

A. Zubras apibudins knygą "Simas", J. Grigaitienė — "Kad ji būtų gyva" ir poetė Malakūnienė abi Rūkienės knygas.

BUDGET STORES DOWNSTAIRS

Pirkite mieste penktadienį nuo 10 val. ryto iki 5:45 val. vak. Skyriuose iki 9:30 val. vak. Mes duodame ir keičiame Eagle Stamps

Daugiau kaip iš 1087 lagaminų pasirinkimas vyrams ir moterims garsių gamintojų pigiomis kainomis

Jeį geri
13.99 - 22.99

1/2

Ir daug
ŽEMIAU
normalios
kainos

• Train Cases
• 21" Weekender
Jeį geri
13.99 - 15.99

6.60

• 24" Jr. Pullman
• 26" Pullman
Jeį geri
19.99 - 22.99

9.90

• HARDSIDES

• SOFTSIDES

• MOLDEDS

Planuojate atostogas? Pradėkite taupyti pasirinkdami reikalingą lagaminą. Vykite su šiais vertingais lagaminais. Lengvi, minkštieji šonai ziperiu užtraukiami, kietais šonais ar iš plastinės medžiagos paskutinės mados, aluminio rėmais ir nikelio užraktais. Dabar už žemą kainą!

Budget Accessories, visose 7 krautuvėse.

Daiva ir Vaidilutė Šetkaitės aktyviai dalyvauja St. Catharines, Ont., lietuvių veikloje. Jei pernai tautybių šventėje Vaidilutė buvo išrinkta gražiausia lietuvaite, tai šiais metais titulas teko jos sesutei Daivai, kuri šiuo metu atostogauja pas savo tetą ir dėdę p.p. Garmus Clevelande.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

BRAZINSKAI DĖKOJA UŽ KNYGĄ

Lietuvos Generalinio Konsulo A. Simučio iniciatyva buvo pasiūsta Emilijos Čekienės knyga "Kad ji būtų gyva" Brazinskams į Turkiją, kurią jie gavo ir atsiuntė padėkos laišką, kad iš tos knygos jie susipažino su išeivijos lietuvių gyvenimo bei veiklos veidu. Buvo nustebinti, kad išeivija tokia gausi lietuvių skaičium ir tokia gyva darbais Lietuvos naudai. Jie taip pat dėkoja dr. E. Armanienei už pastangas ir visiems lietuviams už visokią paramą jų bylos eigoje.

NEW YORK

• **Rūta Noreikaitė**, Marijos ir Leono Noreikų duktė iš Woodhaven, N. Y., birželio 27 dieną baigė Mary Louis Academy, Jamaica, N. Y. Būdamą gimnazijoje priklausė National Honor Society, taip pat išlaikė National Merit egzaminus. Gavo labai daug kvietimų iš įvairių universitetų, ir buvo priimta į University of Virginia, Charlottesville, Va., St. John's University, Queens, N. Y. (su stipendija) ir Cornell University, Ithaca, N. Y. Cornell Universitetas paskyrė Rūtai garbės stipendiją, kaippo geriausiai išlaikiusiai N. Y. valstybės stipendijos egzaminus. Rūta žada studijuoti matematiką Cornell Universitete. Ji yra skautė ir New Yorko tautinių šokių grupės narė.

• **Kęstutis Miklas**, praėjusiais metais išrinktas antru kartu 3-jų metų ka-

dencijai į Long Islando 21 distrikto valstybinių mokyklų švietimo tarybą (Board of Education), šiemet liepos 6 jis buvo išrinktas tos tarybos viceprezidentu ir visuomeninių reikalų komisijos pirmininku.

• **Antrasis Pabaltiečių Festivalis**, kurį rengia BATUNas, įvyks šeštadienį, rugpiučio 21 toje pačioje vietoje, kaip ir pernai, latvių bendruomenės sodyboje "Priedaine", Freehold, New Jersey.

• **VLIKo pirm. dr. J. K. Valiūnas** su šeima išvyko trims savaitėm atostogų.

Jų sūnus Domas baigė Armhurst, Mass. universitetą bakalauro laipsniu cum laude literatūrą ir filosofiją. Jo nuotrauka tilpo Time Magazine š. m. birželio 21 d.

• **Jurgis ir Elena Sirusai**, iš New Yorko, liepos 19 dieną išskrido 3 savaitėm atostogų į Europą. Jie žada aplankyti Prancūziją, Italiją ir Ispaniją.

• **Saulius ir Gražina Sirusai** susilaukė naujagimės dukrelės vardu Dalia-Elena. Sirusai dar augina du sūnus ir dukrą. Saulius yra LNF išdininkas.

• **BATUNo** rengiamo antrojo pabaltiečių festivalio proga ir šiemet bus išleistas specialus gausiai iliustruotas leidinys su programa. Tas leidinys bus išdalintas visiems, kurie atvyks į šią pabaltiečių šventę, nemokamai. To leidinio išleidimo padengti šiuo metu renkami skelbimai, sveikinimai ar linkėjimai iš pabaltiečių organizacijų, įstaigų ir pavienių asmenų. Kas pageidautų tame leidiny pasiskelbti ar pareikšti linkėjimus šio festivalio proga, prašoma iki rugpiučio 1 pranešti apie tai United Baltic Appeal, 2789 Schurz Ave., Bronx, N. Y. 10465, telef. (212) 828-2237.

• **Felicija Modestavičienė** iš Clevelando, lankėsi Chicagoje pas savo vaikus ir ta proga nuvežė Naujai Vilčiai penkias metines prenumeratas ir dar nuo savęs pridėjo auką 5 dolerius.

Philadelphijos lietuvių sporto klubo krepšininkės Ardytė ir Surenaitė rungtynių metu, Rimo A. Dilbos nuotrauka

EAST CHICAGO

TRADICINĖ GEGUŽINĖ UNION PIER, MICH.

A. L. Tautinės S-gos East Chicagos skyriaus tradicinė gegužinė rengiama š. m. liepos 24 d., šeštadienį, Community salėje, ant Barian Road, Union Pier, Mich., lietuvių žinomoje salėje.

Namie gamintų valgių užkandinė veiks nuo 2 val. p. p. Bus karšti ir šalti valgiai. Skyriaus narės ruošiasi svečius nuoširdžiai pasitikti ir numalšinti alkį.

Ištroškusius pagirdyti ir atgaivinti yra pasiruošę skyriaus nariai — vyrai. Baras su minkštais ir kietais gėrimais veiks taip pat nuo 2 val. p. p.

Vakare, 8 val. grieš žinomas Ažuolo Stelmoko orkestras.

Visi vasarotojai ir sve-

čiai kviečiami atsilankyti ir maloniai praleisti vakarą.

LOS ANGELES

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVO I-SIS PUSMETIS

Lietuvių Kredito Kooperatyvas (3356 Glendale Blvd., Tautiniuose Namuose) užbaigė šių metų pirmąjį pusmetį \$9677.00 pelnu, likusiu, apmokėjus visas išlaidas, kurių stambiausią poziciją sudaro draudimas, (arti \$2000.00). Iš gauto pelno \$6967.00 išmokėti kaip dalininkų dividendas, ir likusi dalis pervesta į rezervų fondą, kuris jau pasiekė \$25,000.00. Kooperatyvo balansas šio pusmečio pabaigoje buvo \$318,608.00. Narių indėliai siekė \$283,484.00, išduotos paskolos — \$275,426.00, trumpalaikės investicijos —

DIRVOS NOVELĖS KONKURSAŠ Premija \$500.00

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiu išteikti data: 1971 metų rugsėjo 1 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant pridėdama voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus — neatplėšti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui bus išteikta 500 dolerių premija. Konkursu skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš penkių asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas — SIMAS KAŠELIONIS.

\$29,000.00. Kooperatyvas su duoda įvairių rūšių paskolas: asmeniškias iki \$5000 penkeriems metams, nekilnojamo turto (mortgage) iki 20 metų ir automobiliams pirkti — geresnė sąlygom, negu kitose bankinėse institucijose. Taupytojais gali gauti nemokamą gyvybės draudimą iki \$2000.00, skolininkai — paskolintos sumos dydžiui iki \$10,000.00. (m)

• **Marija Nemeikšaitė**, žymi pedagogė 1970 m. sausio 28 d. okupuotoje Lietuvoje atsiskyrė su šiuo pasauliu. Jos asmenybė ir veiklą plačiai aprašė Sofija Jasaitienė, pasinaudodama įvairiais Nemeikšaitės buvusių draugų bei bendradarbių prisiminimais "Moters" žurnalo š. m. 3-me numeryje. Tai pravartu paskaityti kiekvienai lietuvei moteriai.

Ji vienintelė moteris nepriklausomoje lietuvoje palikusi tokį gilų pėdsaką so-

cialinio darbo srityje. Ji buvo viena iš Lietuvos nepriklausomybės kūrėjų, priešmokyklinio auklėjimo pionierė, nepaprastai taurios ir jautrios ir kilnios sielos, atsidavusi vargstančiam, kenčiančiam žmogui ir savo tėvynei. Jos asmenybė tai pavyzdys kiekvienai lietuvei, kaip reikia organizuoti, kaip dirbti organizacinį darbą.

• **Emilija Čekienė, KAD JI BŪTŲ GYVA**. Išleido Vilties leidykla. Aplankas ir vinjetės puslapiuose — Pauliaus Jurkaus. Leidinys iliustruotas ir nuotraukomis. 420 psl. Kaina — 5 dol. Gaunama Dirvoje ir pas platintojus.

• **NAUJOJI VILTIS** Nr. 2 jau išėjo iš spaudos. Kaina \$2.00. Norintieji įsigyti kreipiasi į Naujosios Vilties administraciją: 7150 So. Spaulding Ave., Chicago, Ill. 60629. Telef. (212) 778-7707.

Saugus ir pelningas santaupų investavimas į nekilnojamąjį turtą

Jūs gaunate Kalifornijos valstybės įstaigose įregistruotą nuosavybės lakštą, be Jūsų sutikimo ar su Jumis neatsiskaičius niekam neperleidžiamą. Dėl smulkesnių informacijų kreipkitės į mus, lietuvių įkurtą ir vadovaujamą investavimo Bendrovę

**RŪTA Inc., 3002 Santa Monica Blvd.
Santa Monica, Calif. 90404
Tel.: (213) 828-7525**

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYs MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

A. A. EMILIJA VAIŠNIENĖ.

1971 m. rugpiučio 2 d. sueina penkeri metai kai velionė E. Vaisnienė slegia amžinas kapas ir plauna užmaršų vilnis. Tą sukaktį minint už Jos sielą bus atnašaujamos šv. Mišios Waterbury, Conn. šv. Juozapo bažnyčioj š. m. rugpiučio 1 d., 11:30 val., Chicagoj šv. Seimynos Viloj, Lemont, Ill. rugpiučio 1 d., 7:15 val. ir trijose bažnyčiose Lietuvoje. Prašau gimines, bičiulius ir pažįstamus prisiminti ir pasimelsti už Jos sielą.

Vyras

GERIAUSIAI PAILSĖSIT PER SAVO ATOSTOGAS
CAPE COD - OSTERVILLE
KURORTE PRIE ATVIRO ATLANTO JŪROS
PLIAŽO — GRAŽIOJE LIETUVIŠKOJE
JANSONŲ VASARVIETĖS VILOJE

'AUDRONĖ'

87 East Bay Rd., Osterville Cape Cod, Mass. 02655
Tel. (Area 617) 428-8425

- Vila Audronė yra apsupta didelio pušų, beržų ir kt. dekoratyvinių medžių parku. Daug vietos poilsiui ir žaidimams.
- Erdvūs kambariai, rami ir jauki aplinkuma.
- Visai arti šiltos srovės, privatus atviros jūros pliažas (7 min. pėsčiom).
- Geras lietuviškas maistas.

VILA AUDRONĖ JAU ATIDARYTA IR PRIIMA SVEČIUS

Kreiptis tiesiai į vilą AUDRONĖ, OSTERVILLE, CAPE COD, MASS. 02655. Tel. 428-8425, MRS. MARIJA JANSONAS.

Visi maloniai kviečiami atvykti į šią gražiausią ir didžiausią Cape Cod žalumynuos paskendusią lietuvišką pajūrio vilą.

Kviečiame praleisti savo atostogas Pietinės New Jersey Atlanto pakraščio gražiam kurorte

OCEAN CITY

mūsų vasarnamyje. Kambariai su šiltu ir šaltu tekančiu vandeniu kainuoja tarpe \$45.00 ir \$55.00 savaitei dviem asmenim.

Atdari nuo Memorial dienos iki pirmo spalio.

EUGENIJA ir JONAS JASINSKAI
Hotel Croft Hall, 601 Atlantic Ave., Ocean City,
New Jersey 08226

Telefonai: 399-9871, Privatus 399-1221
Area Code 609